

ZAKŁAD SŁUŻBY KRYMINALNEJ

166

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Małgorzata Lis-Walewska • Jarosław Golał

**WYBRANE WYKROCZENIA I PRZESTĘPSTWA
POPEŁNIANE NA WODACH I TERENACH PRZYWODNYCH**

CENTRUM SZKOLENIA POLICJI

Legionowo 2017

Autorzy:

rozdział I i II – nadkom. Jarosław Golał, mł. wykładowca ZSK CSP

rozdział III – podinsp. Małgorzata Lis-Walewska, st. wykładowca ZSK CSP

Korekta, skład i druk:
Wydział Wydawnictw i Poligrafii
Centrum Szkolenia Policji w Legionowie
Nakład 28 egz.

Spis treści

Wstęp	5
1. Wybrane wykroczenia z Kodeksu wykroczeń popełniane na wodach i terenach przywodnych	7
2. Wybrane przestępstwa z Kodeksu karnego popełniane na wodach i terenach przywodnych	32
3. Wybrane wykroczenia i przestępstwa z ustaw szczególnych popełniane na wodach i terenach przywodnych	37
Akty prawne	59
Bibliografia	60

Niniejsze opracowanie składa się z trzech rozdziałów. W I i II rozdziale zostały opisane wybrane typy wykroczeń z Kodeksu wykroczeń¹ oraz typy przestępstw z Kodeksu karnego², tj.:

- wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu (art. 51, 54, 55 kw),
  - wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia (art. 70, 73, 74, 75, 76, 77, 80, 81, 82 kw),
  - wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (art. 85, 87 kw),
  - wykroczenia przeciwko osobie (106 kw),
  - wykroczenia przeciwko zdrowiu (109 kw),
  - wykroczenia przeciwko mieniu (120 kw),
  - wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej (art. 140 kw),
  - wykroczenia przeciwko szkodnictwu leśnemu, polnemu i ogrodowemu (art. 148, 149, 151, 153, 161, 162, 163, 164, 165, 166 kw),
  - przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (art. 177, 178, 178a, 179, 180 kk).
- W rozdziale III przedstawiono ustawowe znamiona wybranych wykroczeń i przestępstw z ustaw szczególnych. Są to wykroczenia oraz przestępstwa określone w następujących przepisach karnych:

- art. 34 i 35 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 656),
- art. 58, 59, 60, 61 i 62 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1458, z późn. zm.),
- art. 127 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.),
- art. 27, 27a, 27b oraz 27c ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 652),
- art. 51, 52 oraz 53 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2015 r. poz. 2168, z późn. zm.),
- art. 194 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1121),
- art. 431 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487).

Czyny zabronione opisane w Kodeksie wykroczeń, Kodeksie karnym i w ustawach szczególnych godzą w dobra prawem chronione, takie jak: spokój i porządek publiczny, bezpieczeństwo osób przebywających na obszarach wodnych, bezpieczeństwo w żegludze śródlądowej, racjonalną gospodarkę rybacką i leśną oraz prawidłową gospodarkę populacjami zwierząt łownych.

Ustawowe znamiona czynów zabronionych opisanych w Kodeksie wykroczeń oraz w Kodeksie karnym z zasady nie budzą wątpliwości interpretacyjnych podczas stosowania prawa. Przestępstwa i wykroczenia opisane w przepisach karnych ustaw szczególnych zawierają znamiona, które dookreślone są w definicjach ustawowych, w treści konkretnej ustawy lub w przepisach wykonawczych, co powoduje znaczną trudność w procesie stosowania prawa.

Autor rozdziału III, zdając sobie sprawę, iż samo odczytanie przepisów karnych z ustaw szczególnych niejednokrotnie nie pozwala poznać ustawowych znamion wykroczeń lub przestępstw w celu dokonania prawidłowej kwalifikacji prawnej czynu, podejmuje próbę wskazania wszystkich przepisów, w których znajduje się norma prawna.

---

¹ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2015 r. poz. 1094, z późn. zm.).

² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137, z późn. zm.).

W niniejszym opracowaniu, podając treść przepisu karnego, w którym ustawodawca penalizuje wykroczenie bądź przestępstwo, autor wskazuje przepisy prawa, w których norma prawna w całości się znajduje, a w przypadku niektórych ustaw przepisy te bezpośrednio cytuje. Przyjęcie takiej koncepcji pozwala sprecyzować treści normy prawnej (zachowanie nakazane, zakazane czy dozwolone). Bez wątpienia funkcjonariusze organów ścigania, reagując na wykroczenie, a zwłaszcza nakładając grzywnę w drodze mandatu karnego, muszą podejmować szybko i profesjonalnie trafne decyzje oparte na przepisach prawa.

Autorzy adresują niniejsze opracowanie przede wszystkim do policjantów wykonujących zadania na wodach oraz terenach przewodnych, którzy wykrywają wykroczenia bądź przestępstwa opisane w wyżej wymienionych ustawach.

1. Wybrane wykroczenia z Kodeksu wykroczeń popełniane na wodach i terenach przywodnych

---

Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu

Przedmiotem ochrony tych przepisów jest porządek i spokój publiczny.

Porządek publiczny – to normalne zachowanie się ludzi w miejscu publicznym, zgodnie z przyjętymi normami prawnymi i zwyczajowymi.

Spokój publiczny – to stan równowagi psychicznej większej liczby nieoznaczonych osób.

Art. 51 kw – zakłócenie spokoju i porządku publicznego.

§ 1. Kto krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem zakłóca spokój, porządek publiczny, spoczynek nocny albo wywołuje zgorzenie w miejscu publicznym, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 ma charakter chuligański lub sprawca dopuszcza się go, będąc pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 3. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.

W przepisie tym ustawodawca zawarł cztery rodzaje wykroczeń, z którymi w praktyce spotyka się najczęściej:

- zakłócenie spokoju,
- zakłócenie porządku publicznego,
- zakłócenie spoczynku nocnego,
- wywołanie zgorzenia w miejscu publicznym,
- **w § 2** występuje postać kwalifikowana wykroczenia ze względu na stan pod wpływem alkoholu, środka odurzającego, innej podobnie działającej substancji, środka lub chuligański charakter czynu.

Charakter chuligański – mają wykroczenia polegające na umyślnym godzeniu w porządek lub spokój publiczny albo polegające na umyślnym niszczeniu lub uszkodzeniu mienia, jeżeli sprawca działał publicznie oraz w rozumieniu powszechnym bez powodu lub z oczywiście błahego powodu, okazując przez to rażące lekceważenie podstawowych zasad porządku prawnego.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślność (wykroczenie to można popełnić tylko umyślnie, natomiast skutek może być objęty również nieumyślnością).

Indywidualny przedmiot ochrony: spokój publiczny, porządek publiczny, spoczynek nocny oraz obyczajność publiczna.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – to wybryk, którym sprawca zakłóca spokój, porządek publiczny, spoczynek nocny albo wywołuje zgorszenie w miejscu publicznym; ustawodawca uzależnia odpowiedzialność za wykroczenie od stwierdzenia, że czyn sprawcy stanowi wybryk; wybryk to zachowanie, które odbiega od przyjętego zwyczajowo w danym miejscu, czasie i okolicznościach; jest to np. nieuzasadniony krzyk, hałas, alarm; to zachowanie, które wywołuje powszechnie negatywne oceny społeczne i odczucie odrazy, oburzenia, gniewu;

– **skutek:**

- zakłócenie spokoju publicznego – polega na naruszeniu równowagi psychicznej ludzi znajdujących się w miejscach dostępnych dla nieokreślonej liczby osób (wywołanie uczucia zaniepokojenia, podenerwowania itp.);
- zakłócenie porządku publicznego – polega na wywołaniu takiego stanu, który w danym miejscu, czasie, okolicznościach i zgodnie z przyjętymi zwyczajami i obowiązującymi przepisami uważa się za nienormalny i który jest odczuwalny jako utrudnienie lub uniemożliwienie ludziom normalnego zachowania się w miejscach dostępnych dla bliżej nieokreślonej liczby osób;
- zakłócenie spoczynku nocnego – zachodzi wtedy, gdy sprawca swoim zachowaniem przeszkadza w spoczynku nocnym, choćby tylko jednej osobie; za czas przeznaczony na spoczynek nocny przyjmuje się zwyczajowo godzinę od 22:00 do 6:00;
- wywołanie zgorszenia w miejscu publicznym – ma miejsce, gdy sprawca swoim zwyczajnie nieobyczajnym zachowaniem wywoła negatywną, potępiającą reakcję otoczenia (co najmniej jednej osoby); reakcją tą są najczęściej uczucie wstrętu, oburzenia, niesmaku;

– **okoliczności modalne:**

- **miejsce** – „w miejscu publicznym” – w miejscu dostępnym dla bliżej nieokreślonej większej liczby osób (np. park, ulica, restauracja itp.), nawet jeżeli wymagane jest wcześniejsze spełnienie określonego warunku (np. zakup biletu, aby wejść na stadion, do kina, teatru, autobusu itp.);
- **sposób** zachowania się sprawcy musi mieć również „**charakter publiczny**”;
- **środek do popelnienia czynu** – krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem;
- **czas** – pora nocna.

§ 2 – typ kwalifikowany ze względu na charakter czynu lub cechę charakteryzującą sprawcę:

Zgodnie z art. 47 § 5 kw **charakter chuligański** mają wykroczenia polegające na umyślnym godzeniu w porządek lub spokój publiczny albo polegające na umyślnym niszczeniu lub uszkodzeniu mienia, jeżeli sprawca działał publicznie oraz w rozumieniu powszechnym bez powodu lub z oczywiście błahego powodu, okazując przez to rażące lekceważenie podstawowych zasad porządku prawnego. Typ kwalifikowany ze względu na dopuszczenie się czynu przez sprawcę będącego pod wpływem alkoholu. Działanie pod wpływem alkoholu to cecha charakteryzująca sprawcę czynu, a nie sposób działania. Taki stan daje się stwierdzić na podstawie obserwacji zachowania się sprawcy, tj. wyczuwalnej woni alkoholu z ust, bełkotliwej mowy, zataczania się itp.

Nie należy znamienia stanu sprawcy, określanego jako „pod wpływem alkoholu”, interpretować analogicznie ze stanem „po użyciu alkoholu” ani ze „stanem nietrzeźwości”. Sprawca znajduje się w stanie pod wpływem alkoholu zarówno wtedy, gdy jest po użyciu alkoholu, jak i gdy jest w stanie nietrzeźwości.

§ 3 – podżeganie i pomocnictwo są karalne.

Art. 54 kw – wykraczanie przeciwko przepisom porządkowym.

Kto wykracza przeciwko wydanym z upoważnienia ustawy przepisom porządkowym o zachowaniu się w miejscach publicznych, podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślność i nieumyślność.

Indywidualny przedmiot ochrony – ochrona porządku i spokoju publicznego w zakresie nie-naruszania przepisów porządkowych dotyczących zachowania się w miejscu publicznym.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy:** „Wykracza przeciwko wydanym z upoważnienia ustawy przepisom porządkowym o zachowaniu w miejscach publicznych”; zachowanie sprawcy polega na naruszeniu nakazu lub zakazu porządkowego określonego w przepisach porządkowych wydanych z upoważnienia ustawy; sprawca wykroczenia poniesie odpowiedzialność z art. 54 kw tylko wtedy, gdy przepisy porządkowe wydane z mocy ustawy same nie określają sankcji za ich naruszenie; jest to tzw. przepis blankietowy; nie zawiera określonego nakazu lub zakazu, lecz przewiduje sankcję karną za naruszenie nakazów lub zakazów zawartych w przepisach szczególnych;

– **skutek** – jest to wykroczenie formalne.

Art. 55 kw – niedozwolona kąpiel.

Kto kąpie się w miejscu, w którym jest to zabronione, podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślność i nieumyślność.

Indywidualny przedmiot ochrony – ochrona porządku publicznego w zakresie korzystania z akwenów wodnych dla celów rekreacyjnych oraz bezpieczeństwo osób kąpiących się.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – „kąpie się w miejscu, w którym jest to zabronione”; kąpielą jest nie tylko pływanie, ale także samo przebywanie w wodzie, ale nie może tu chodzić o brodenie nóg;

– **skutek** – jest to wykroczenie formalne;

– **okoliczności modalne** – **miejsce**, w którym kąpiel jest zabroniona, czyli miejsce to musi być odpowiednio oznakowane, sposób oznakowania i zabezpieczenia obszarów wodnych aktualnie określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 marca 2012 r. w sprawie sposobu oznakowania i zabezpieczenia obszarów wodnych oraz wzoru znaków zakazu, nakazu oraz znaków informacyjnych i flag (Dz.U. poz. 286, z późn. zm.).

Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia

Przedmiotem ochrony tych przepisów jest bezpieczeństwo osób i mienia, które ustawodawca miał na względzie, penalizując określone zachowania, skutkujące niebezpieczeństwem (zagrożenie konkretne) albo możliwością zaistnienia niebezpieczeństwa (zagrożenie abstrakcyjne).

Art. 70 kw – wykonywanie czynności przez osoby do tego niezdolne.

§ 1. Kto, będąc niezdolny do czynności, której nieumiejętne wykonanie może wywołać niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia człowieka, taką czynność przedsięwziera albo kto porucza ją osobie do jej wykonania niezdolnej lub wbrew obowiązkowi nadzoru dopuszcza do wykonania takiej czynności przez osobę niezdolną, podlega karze aresztu albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wbrew obowiązkowi zachowania trzeźwości znajduje się w stanie po użyciu alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka i podejmuje w tym stanie czynności zawodowe lub służbowe.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 lub 2, można orzec podanie orzeczenia do publicznej wiadomości w szczególny sposób.

Podmiot – indywidualny:

§ 1 – osoba niezdolna do czynności,

§ 2 – osoba, na której ciąży obowiązek trzeźwości zawodowej.

Niezdolność osoby do wykonania czynności może wynikać m.in. z czasowej niedyspozycji, braku siły, doświadczenia, kwalifikacji, chwilowej niedyspozycji itp. Może być stała lub chwilowa, ale musi istnieć w chwili czynu. Przepis ten obejmuje wszelkie czynności, których nieumiejętne wykonanie może zagrozić bezpieczeństwu osób (nie tylko takie, które wymagają szczególnej sprawności psychofizycznej, ale i takie, które sprawności takiej nie wymagają).

Strona podmiotowa – umyślność i nieumyślność.

Przedmiot ochrony:

§ 1 – bezpieczeństwo osób, które mogą być zagrożone wskutek wykonywania czynności przez osoby do tego niezdolne.

§ 2 – bezpieczeństwo osób i mienia, które mogą być zagrożone przez podejmowanie czynności zawodowych przez osoby znajdujące się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy:** opisane w § 1:

- przedsięwziera czynność, tj. przystępuje i wykonuje,
- porucza czynność /.../ osobie do jej wykonania niezdolnej, tj. poleca, powierza czynność osobie niezdolnej do jej wykonania – dopuszcza do wykonania czynności, której nieumiejętne wykonanie może wywołać niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia przez osobę niezdolną;

– **zachowanie się sprawcy:** opisane w § 2 – znajduje się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka i podejmuje w tym stanie czynności zawodowe.

Czynności zawodowe – czynności wykonywane odpłatnie w ramach stosunku pracy bądź umowy zlecenia, czy umowy o dzieło. W § 2 chodzi o wykonywanie wszelkich czynności zawodowych, a więc nawet takich, których umiejętne wykonanie nie może wywołać żadnego niebezpieczeństwa. Wykonywanie tych czynności stanowi wykroczenie, jeżeli sprawca wbrew obowiązkowi zachowania trzeźwości znajduje się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka.

Stan po użyciu alkoholu – patrz słownik pojęć ustawowych – s. 58.

Stan nietrzeźwości – patrz słownik pojęć ustawowych – s. 58.

Podobnie działający środek – patrz słownik pojęć ustawowych – s. 58.

Skutek – jest to wykroczenie formalne. Niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia człowieka nie musi wystąpić. Czynność może być wykonana prawidłowo.

Wykroczenie zachodzi z chwilą przedsięwzięcia, poruczenia lub dopuszczenia do wykonania czynności przez osobę niezdolną (§ 1), czy też z chwilą podjęcia czynności zawodowej przez osobę znajdującą się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka (§ 2).

Przedmiot czynności wykonawczej – osoba niezdolna do wykonania czynności niebezpiecznej.

Okoliczności modalne – określona sytuacja:

§ 1 – wbrew obowiązkowi nadzoru. Obowiązek ten może wynikać z zakresu obowiązków na zajmowanym stanowisku np. osoba odpowiedzialna za dopuszczenie do jazdy kierowców autobusów w MZK.

§ 2 – wbrew obowiązkowi zachowania trzeźwości – obowiązek trzeźwości zawodowej wynika z licznych przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666), np. art. 108 § 2 KP – m.in. za stawienie się do pracy w stanie nietrzeźwości lub spożywanie alkoholu w czasie pracy – pracodawca może również stosować karę pieniężną.

Art. 72 kw – niezabezpieczenie miejsca niebezpiecznego.

Kto wbrew swemu obowiązkowi nie dokonuje odpowiedniego zabezpieczenia miejsca niebezpiecznego dla życia lub zdrowia człowieka, podlega karze aresztu albo grzywny.

Podmiot indywidualny – osoba, na której ciąży obowiązek zabezpieczenia miejsca niebezpiecznego dla życia lub zdrowia człowieka. Źródłem powyższego obowiązku jest umowa, przepis prawa lub uprzednie zachowanie się sprawcy.

Strona podmiotowa – umyślność i nieumyślność.

Indywidualny przedmiot ochrony – bezpieczeństwo życia i zdrowia człowieka, które może zostać zagrożone wskutek niezabezpieczenia miejsca niebezpiecznego.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – nie dokonuje odpowiedniego zabezpieczenia miejsca niebezpiecznego dla życia lub zdrowia człowieka; znamiona wykroczenia zostają wypełnione zarówno wtedy, gdy sprawca w ogóle nie spełni ciężącego na nim obowiązku zabezpieczenia miejsca niebezpiecznego, jak i wtedy gdy zabezpieczenie miejsca niebezpiecznego będzie nieodpowiednie (tj. niewystarczające); zachowanie sprawcy polega na zaniechaniu (całkowitym lub części-

wym – niedopełnieniu) obowiązku odpowiedniego zabezpieczenia miejsca niebezpiecznego dla życia lub zdrowia człowieka;

- **przedmiot czynności wykonawczej:** miejsce niebezpieczne dla życia i zdrowia człowieka, np. dół wykopany podczas prowadzenia jakichś robót, grożący zawaleniem fragmentu muru, spróchniałe drzewo itp.; miejscem niebezpiecznym jest miejsce, które ze względu na swoje właściwości stałe (studnia, słup) lub przemijające (prowadzone roboty) stwarza groźbę dla życia lub zdrowia człowieka;
- **skutek** – jest to wykroczenie formalne.

Art. 73 kw – niezawiadomienie o niebezpieczeństwie.

Kto wbrew swemu obowiązkowi nie zawiadamia odpowiedniego organu lub osoby o wiadomym mu niebezpieczeństwie grożącym życiu lub zdrowiu człowieka albo mieniu w znacznych rozmiarach, podlega karze aresztu albo grzywny.

Podmiot – powszechny, gdyż obowiązek zawiadomienia jest powszechny, a zatem ciąży na każdej osobie, która powzięła wiadomość o niebezpieczeństwie.

Strona podmiotowa – umyślność i nieumyślność.

Indywidualny przedmiot ochrony – bezpieczeństwo życia i zdrowia człowieka oraz mienia w znacznych rozmiarach.

Strona przedmiotowa:

- **zachowanie się sprawcy** – „wbrew swemu obowiązkowi nie zawiadamia odpowiedniego organu lub osoby o wiadomym mu niebezpieczeństwie grożącym życiu lub zdrowiu człowieka albo mieniu w znacznych rozmiarach”; zachowanie sprawcy polega na zaniechaniu;
- **skutek** – jest to wykroczenie formalne.

Art. 74 kw – uszkodzenie znaku.

§ 1. Kto niszczy, uszkadza, usuwa lub czyni nieczytelnymi znaki lub napisy ostrzegające o grożącym niebezpieczeństwie dla życia lub zdrowia człowieka albo ogrodzenie lub inne urządzenie zapobiegające takiemu niebezpieczeństwu, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości zniszczonego lub uszkodzonego przedmiotu albo obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego, a także orzec podanie orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości w szczególny sposób.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślność i nieumyślność.

Indywidualny przedmiot ochrony:

- **główny** – bezpieczeństwo życia i zdrowia człowieka, które może zostać zagrożone wskutek zniszczenia, uszkodzenia, usuwania lub czynienia nieczytelnym znaków, napisów ostrzegawczych o grożącym niebezpieczeństwie, ogrodzeń lub innych urządzeń zapobiegającym niebezpieczeństwu dla życia i zdrowia człowieka,

– **uboczny** – integralność, nienaruszalność oraz zdolność do zgodnego z przeznaczeniem wykorzystywania znaków, ogrodzeń lub innych urządzeń zapobiegających niebezpieczeństwu.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – polega na niszczeniu, uszkodzaniu, usuwaniu lub czynieniu nieczytelnym znaków, napisów ostrzegawczych o grożącym niebezpieczeństwie, ogrodzeń lub innych urządzeń zapobiegającym niebezpieczeństwu;

– **skutek:**

- formalny – ze względu na główny przedmiot ochrony, kodeks nie wymaga skutku, czyli jest wykroczenie, niezależnie od tego czy zagrożenie powstało,
- materialny – ze względu na uboczny przedmiot ochrony,

– **przedmiot czynności wykonawczej** – znaki lub napisy ostrzegawcze, ogrodzenia, inne urządzenia zapobiegające niebezpieczeństwu.

Art. 75 kw – niezachowanie należytej ostrożności w postępowaniu z przedmiotami.

§ 1. Kto bez zachowania należytej ostrożności wystawia lub wywiesza ciężkie przedmioty albo nimi rzuca, wylewa płyny, wyrzuca nieczystości albo doprowadza do wypadania takich przedmiotów lub wylewania się płynów, podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 ze złośliwości lub swawoli, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – w § 1 umyślność i nieumyślność, w § 2 umyślność w zamiarze bezpośrednim (złośliwość i swawola).

Indywidualny przedmiot ochrony – bezpieczeństwo życia i zdrowia człowieka lub mienie, które może być zagrożone wskutek nieostrożnego wystawiania lub wywieszania ciężkich przedmiotów, rzucania nimi, wylewania płynów, wyrzucania nieczystości albo doprowadzania do ich wypadania lub wylewania się płynów.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie sprawcy może przyjmować następujące formy:**

- a) wystawienia ciężkich przedmiotów;
- b) wywieszenia ciężkich przedmiotów;
- c) rzucania ciężkimi przedmiotami;
- d) wylewania płynów;
- e) wyrzucania nieczystości;
- f) doprowadzenia do wypadania ciężkich przedmiotów lub wylewania się płynów;

– **skutek** – jest to wykroczenie formalne – nie jest konieczne, aby w następstwie ww. zachowania powstało rzeczywiste zagrożenie dla życia, zdrowia lub mienia.

Typ kwalifikowany § 2 kw ze względu na stronę podmiotową – pobudkę działania sprawcy określoną jako złośliwość (chęć dokuczenia innej osobie) lub swawola (lekceważenie bezprawności swego działania).

– **przedmiot czynności wykonawczej** – ciężkie przedmioty, płyny, nieczystości.

Przez **należyłą ostrożność** należy rozumieć oparte na przewidywaniu niekorzystnych zjawisk zapobieganie ich następstwom.

Art. 76 kw – rzucanie kamieniami w pojazd będący w ruchu.

Kto rzuca kamieniami lub innymi przedmiotami w pojazd mechaniczny będący w ruchu, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślność w zamiarze bezpośrednim.

Indywidualny przedmiot ochrony – bezpieczeństwo życia i zdrowia ludzi znajdujących się w pojeździe mechanicznym oraz sam pojazd przez uszkodzeniem.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – rzuca kamieniami lub innymi przedmiotami w pojazd mechaniczny będący w ruchu;

– **skutek** – jest to wykroczenie formalne, a więc dla jego bytu nie jest istotne czy nastąpiło trafienie w pojazd;

– **okoliczności modalne:**

- **sytuacja** – ruchu pojazdu, a więc jego poruszania się rozumianego szeroko, tj. nawet w sytuacji, gdy nie porusza się on tylko wskutek sytuacji drogowej (np. zatrzymanie się na światłach, autobus stojący na przystanku); ruch pojazdu nie musi odbywać się na drodze publicznej, ani nawet na drodze,
- **użyte środki** – w postaci kamieni lub innych przedmiotów (również worki foliowe wypełnione wodą);

– **przedmiot czynności wykonawczej** – pojazd mechaniczny, czyli każdy pojazd napędzany umieszczonym w nim silnikiem zasilanym z własnego źródła energii lub z sieci trakcyjnej, w tym także motorower przeznaczony do poruszania się w ruchu drogowym wyłącznie za pomocą silnika.

Art. 77 kw – niezachowanie środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia.

Kto nie zachowuje zwykłych lub nakazanych środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia, podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.

Podmiot – każdy kto faktycznie zwierzę trzyma (nie musi to być właściciel, ale każdy kto faktycznie w danym czasie i miejscu zwierzę trzyma).

Strona podmiotowa – umyślność lub nieumyślność.

Indywidualny przedmiot ochrony – bezpieczeństwo ludzi i mienia, które może być zagrożone przez nieostrożne trzymanie zwierzęcia.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – nie zachowuje zwykłych lub nakazanych środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia.

Zwykłe środki ostrożności to powszechnie przyjęte, przeciętne środki ostrożności, oparte na powszechnym doświadczeniu i zwyczajach, związane z trzymaniem danego zwierzęcia. Zależą one przede wszystkim od stopnia niebezpieczeństwa, jakie zwierzę może stwarzać (np. trzymanie złego psa na uwięzi, zamykanie bydła na noc, prowadzenie psa w kagańcu).

Nakazane środki ostrożności mogą wynikać z przepisów prawa, np. z ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2102), prawa miejscowego, jak również z poleceń funkcjonariuszy organów porządkowych (np. Policja, Straż Gminna). Np. obowiązki osób trzymających zwierzęta domowe mogą wynikać z przepisów uchwał rad gmin ustalających szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, wydawanych na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

– **skutek** – jest to wykroczenie formalne; odpowiedzialność nie obejmuje skutków wynikających z pogryzienia przez zwierzę;

– **przedmiot czynności wykonawczej** – zwierzęta domowe, gospodarskie, dzikie, np. psy, bydło, barany, zwierzęta egzotyczne, łowne.

Art. 80 kw – uszkodzenie wału przeciwpowodziowego.

§ 1. *Kto:*

- 1) *przejeżdża pojazdem lub konno albo przepędza zwierzę gospodarskie przez wał przeciwpowodziowy w miejscu do tego nieprzeznaczonym lub przejeżdża pojazdem innym niż rower lub konno albo przepędza zwierzę gospodarskie wzdłuż po wale, na którym nie ma drogi o dostatecznie mocnej nawierzchni,*
- 2) *orze lub bronuje ziemię na wale przeciwpowodziowym albo obok wału w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału,*
- 3) *rozkopuje wał przeciwpowodziowy, wbija słup lub osadza znak albo zasadza drzewo lub krzew na wale,*
- 4) *kopie studnię, sadzawkę, dół lub rów obok wału przeciwpowodziowego w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału,*
- 5) *pasie na wale przeciwpowodziowym zwierzę gospodarskie,*
- 6) *uszkadza umocnienie na wale przeciwpowodziowym,*
podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. *Tej samej karze podlega, kto narusza inne niż określone w § 1 ograniczenia w użytkowaniu wałów przeciwpowodziowych, wprowadzone przez właściwy organ administracji państwowej lub samorządowej.*

§ 3. *W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.*

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślność i nieumyślność.

Indywidualny przedmiot ochrony – bezpieczeństwo przeciwpowodziowe w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1121).

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – w § 1:

- 1) przejeżdża pojazdem lub konno albo przepędza zwierzę gospodarskie przez wał przeciwpowodziowy w miejscu do tego nieprzeznaczonym lub pojazdem innym niż rower lub konno albo przepędza zwierzę gospodarskie wzdłuż po wale, na którym nie ma drogi o dostatecznie mocnej nawierzchni,
  - 2) orze lub bronuje ziemię na wale przeciwpowodziowym albo obok wału w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału,
  - 3) rozkopuje wał przeciwpowodziowy, wbija słup lub osadza znak albo zasadza drzewo lub krzew na wale,
  - 4) kopie studnię, sadzawkę, dół lub rów obok wału przeciwpowodziowego w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału,
  - 5) pasie na wale przeciwpowodziowym zwierzę gospodarskie,
  - 6) uszkadza umocnienie na wale przeciwpowodziowym,
- w § 2: narusza inne niż określone w § 1 ograniczenia w użytkowaniu wałów przeciwpowodziowych, wprowadzone przez właściwy organ administracji państwowej lub samorządowej;

– **skutek** – jest to wykroczenie formalne,

– **przedmiot czynności wykonawczej** – wał przeciwpowodziowy,

– **okoliczności modalne:** miejsce popełnienia czynu – wał przeciwpowodziowy.

Art. 81 kw – uszkodzenie ochrony brzegu.

Kto niszczy lub uszkadza urządzenia służące do ochrony brzegów wód morskich lub śródlądowych, a w szczególności wszelkie umocnienia lub roślinność ochronną, podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślność i nieumyślność.

Indywidualny przedmiot ochrony – bezpieczeństwo osób i mienia, które może być zagrożone wskutek niszczenia lub uszkodzenia urządzeń służących do ochrony brzegów wód morskich lub śródlądowych.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy:**

- niszczy urządzenia służące do ochrony brzegów wód morskich lub śródlądowych, a w szczególności wszelkie umocnienia lub roślinność ochronną,
- uszkadza urządzenia służące do ochrony brzegów wód morskich lub śródlądowych, a w szczególności wszelkie umocnienia lub roślinność ochronną,

– **skutek** – jest to wykroczenie materialne,

– **przedmiot czynności wykonawczej** – urządzenia służące do ochrony brzegów wód morskich lub śródlądowych, a w szczególności wszelkie umocnienia lub roślinność ochronną.

Art. 82 kw – naruszenie przepisów przeciwpożarowych.

§ 1. *Kto dokonuje czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji, polegających na:*

- 1) *niedozwolonym używaniu otwartego ognia, paleniu tytoniu i stosowaniu innych czynników mogących zainicjować zapłon materiałów palnych,*
- 2) *wykonywaniu prac niebezpiecznych pod względem pożarowym bez ich wymaganego zabezpieczenia,*
- 3) *używaniu instalacji, urządzeń i narzędzi niepoddanych wymaganej kontroli lub niesprawnych technicznie albo użytkowaniu ich w sposób niezgodny z przeznaczeniem lub warunkami określonymi przez producenta, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzeniania ognia,*
- 4) *napelnianiu gazem płynnym butli na stacjach paliw, stacjach gazu płynnego i w innych obiektach nieprzeznaczonych do tego celu,*
- 5) *nieprzestrzeganiu zasad bezpieczeństwa przy używaniu lub przechowywaniu materiałów niebezpiecznych pożarowo, w tym gazu płynnego w butlach,*
- 6) *garażowaniu pojazdu silnikowego w obiektach i pomieszczeniach nieprzeznaczonych do tego celu z nieopróżnionym zbiornikiem paliwa i nieodłączonym na stałe zasilaniem akumulatorowym,*
- 7) *składowaniu materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczaniu przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości,*
- 8) *składowaniu materiałów palnych na nieużytkowych poddaszach lub na drogach komunikacji ogólnej w piwnicach,*
- 9) *składowaniu materiałów palnych pod ścianami obiektu bądź przy granicy działki, w sposób naruszający zasady bezpieczeństwa pożarowego,*
- 10) *uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do urządzeń przeciwpożarowych, gaśnic, urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu, wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego, kurków głównej instalacji gazowej, a także wyjść ewakuacyjnych oraz okien dla ekip ratowniczych,*
- 11) *uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do źródeł wody do celów przeciwpożarowych, podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.*

§ 2. *Kto, będąc obowiązany na podstawie przepisów o ochronie przeciwpożarowej do zapewnienia warunków ochrony przeciwpożarowej obiektu lub terenu, nie dopełnia obowiązków polegających na:*

- 1) *zapewnieniu osobom przebywającym w obiekcie lub na terenie odpowiednich warunków ewakuacji,*
- 2) *wyposażaniu obiektu lub terenu w urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice,*
- 3) *utrzymywaniu urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w stanie pełnej sprawności technicznej i funkcjonalnej,*
- 4) *umieszczeniu w widocznych miejscach instrukcji postępowania na wypadek pożaru wraz z wykazem telefonów alarmowych oraz wymaganych informacji,*
- 5) *oznakowaniu obiektu odpowiednimi znakami bezpieczeństwa,*
- 6) *utrzymywaniu dróg pożarowych w stanie umożliwiającym wykorzystanie tych dróg przez pojazdy jednostek ochrony przeciwpożarowej,*
- 7) *zapewnieniu usuwania zanieczyszczeń z przewodów dymowych i spalinowych,*
- 8) *zachowaniu pasa ochronnego o szerokości minimum 2 m i nawierzchni z materiałów niepalnych lub gruntowej oczyszczonej, wokół placów składowych, składowisk przy obiektach oraz przy obiektach tymczasowych o konstrukcji palnej,*

- 9) *przestrzeganiu zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego podczas zbioru, transportu lub składowania palnych płodów rolnych,*
- 10) *zapobieganiu powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów w lesie poprzez wykonywanie wymaganych zabiegów ochronnych,*
podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 3. *Kto na terenie lasu, na terenach śródleśnych, na obszarze łąk, torfowisk i wrzosowisk, jak również w odległości do 100 m od nich roznieca ogień poza miejscami wyznaczonymi do tego celu albo pali tytoń, z wyjątkiem miejsc na drogach utwardzonych i miejsc wyznaczonych do pobytu ludzi, podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.*

§ 4. *Kto wypala trawy, słomę lub pozostałości roślinne na polach w odległości mniejszej niż 100 m od zabudowań, lasów, zboża na pniu i miejsc ustawienia stert lub stogów bądź w sposób powodujący zakłócenia w ruchu drogowym, a także bez zapewnienia stałego nadzoru miejsca wypalania, podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.*

§ 5. *Kto w inny sposób nieostrożnie obchodzi się z ogniem, podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.*

§ 6. *Kto zostawia małoletniego do lat 7 w okolicznościach, w których istnieje prawdopodobieństwo wzniesienia przez niego pożaru, podlega karze grzywny albo karze nagany.*

Podmiot – powszechny, z wyjątkiem § 2, w którym występuje podmiot indywidualny.

Strona podmiotowa – umyślność i nieumyślność.

Indywidualny przedmiot ochrony – bezpieczeństwo pożarowe, tj. bezpieczeństwo życia i zdrowia człowieka, mienia i środowiska, które może być zagrożone w wyniku pożaru.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy:**

- dokonuje czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji, polegających na:
  - 1) niedozwolonym używaniu otwartego ognia, paleniu tytoniu i stosowaniu innych czynników mogących zainicjować zapłon materiałów palnych,
  - 2) wykonywaniu prac niebezpiecznych pod względem pożarowym bez ich wymaganego zabezpieczenia,
  - 3) używaniu instalacji, urządzeń i narzędzi niepoddanych wymaganej kontroli lub niesprawnych technicznie albo użytkowaniu ich w sposób niezgodny z przeznaczeniem lub warunkami określonymi przez producenta, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzeniania ognia,
  - 4) napełnianiu gazem płynnym butli na stacjach paliw, stacjach gazu płynnego i w innych obiektach nieprzeznaczonych do tego celu,
  - 5) nieprzestrzeganiu zasad bezpieczeństwa przy używaniu lub przechowywaniu materiałów niebezpiecznych pożarowo, w tym gazu płynnego w butlach,
  - 6) garażowaniu pojazdu silnikowego w obiektach i pomieszczeniach nieprzeznaczonych do tego celu z nieopróżnionym zbiornikiem paliwa i nieodłączonym na stałe zasilaniem akumulatorowym,
  - 7) składowaniu materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczaniu przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości,
  - 8) składowaniu materiałów palnych na nieużytkowych poddaszach lub na drogach komunikacji ogólnej w piwnicach,

- 9) składowaniu materiałów palnych pod ścianami obiektu bądź przy granicy działki, w sposób naruszający zasady bezpieczeństwa pożarowego,
  - 10) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do urządzeń przeciwpożarowych, gaśnic, urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu, wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego, kurków głównej instalacji gazowej, a także wyjść ewakuacyjnych oraz okien dla ekip ratowniczych,
  - 11) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do źródeł wody do celów przeciwpożarowych;
- będąc obowiązany na podstawie przepisów o ochronie przeciwpożarowej do zapewnienia warunków ochrony przeciwpożarowej obiektu lub terenu, nie dopełnia obowiązków polegających na:
    - 1) zapewnieniu osobom przebywającym w obiekcie lub na terenie odpowiednich warunków ewakuacji,
    - 2) wyposażeniu obiektu lub terenu w urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice,
    - 3) utrzymywaniu urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w stanie pełnej sprawności technicznej i funkcjonalnej,
    - 4) umieszczeniu w widocznych miejscach instrukcji postępowania na wypadek pożaru wraz z wykazem telefonów alarmowych oraz wymaganych informacji,
    - 5) oznakowaniu obiektu odpowiednimi znakami bezpieczeństwa,
    - 6) utrzymywaniu dróg pożarowych w stanie umożliwiającym wykorzystanie tych dróg przez pojazdy jednostek ochrony przeciwpożarowej,
    - 7) zapewnieniu usuwania zanieczyszczeń z przewodów dymowych i spalinowych,
    - 8) zachowaniu pasa ochronnego o szerokości minimum 2 m i nawierzchni z materiałów niepalnych lub gruntowej oczyszczonej, wokół placów składowych, składowisk przy obiektach oraz przy obiektach tymczasowych o konstrukcji palnej,
    - 9) przestrzeganiu zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego podczas zbioru, transportu lub składowania palnych płodów rolnych,
    - 10) zapobieganiu powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów w lesie poprzez wykonywanie wymaganych zabiegów ochronnych;
  - na terenie lasu, na terenach śródleśnych, na obszarze łąk, torfowisk i wrzosowisk, jak również w odległości do 100 m od nich roznieca ogień poza miejscami wyznaczonymi do tego celu albo pali tytoń, z wyjątkiem miejsc na drogach utwardzonych i miejsc wyznaczonych do pobytu ludzi;
  - wypala trawy, słomę lub pozostałości roślinne na polach w odległości mniejszej niż 100 m od zabudowań, lasów, zboża na pniu i miejsc ustawienia stert lub stogów bądź w sposób powodujący zakłócenia w ruchu drogowym, a także bez zapewnienia stałego nadzoru miejsca wypalania;
  - w inny sposób nieostrożnie obchodzi się z ogniem;
  - zostawia małoletniego do lat 7 w okolicznościach, w których istnieje prawdopodobieństwo wzniesienia przez niego pożaru.

Skutek – jest to wykroczenie formalne.

Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji

---

Przedmiotem ochrony wykroczeń ujętych w niniejszym rozdziale jest bezpieczeństwo i porządek w komunikacji.

Art. 85 kw – niszczenie znaków.

§ 1. Kto samowolnie ustawia, niszczy, uszkadza, usuwa, włącza lub wyłącza znak, sygnał, urządzenie ostrzegawcze lub zabezpieczające albo zmienia ich położenie, zasłania je lub czyni niewidocznymi, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto samowolnie niszczy, uszkadza, usuwa lub ustawia znak turystyczny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 lub 2 można orzec obowiązek zapłaty równowartości zniszczonego lub uszkodzonego przedmiotu albo obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślność, w przypadku zasłaniania może być również nieumyślność.

Indywidualny przedmiot ochrony – nienaruszalność znaków, sygnałów, urządzeń ostrzegawczych lub zabezpieczających, których nienaruszony stan gwarantuje porządek i bezpieczeństwo w ruchu.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy:** poprzez działanie,

- § 1 – ustawia, niszczy, uszkadza, usuwa, włącza, zmienia ich położenie, zasłania je lub czyni niewidocznymi, wyłącza – znak, sygnał, urządzenie ostrzegawcze lub zabezpieczające,
- § 2 – niszczy, uszkadza, usuwa, ustawia – znak turystyczny;

– **skutek** – formalne – nie jest wymagane, aby w wyniku zachowania się sprawcy powstało jakiegokolwiek zagrożenie, bezpieczeństwo lub porządek w komunikacji;

– **przedmiot czynności wykonawczej:**

- § 1 – znak, sygnał, urządzenie ostrzegawcze lub zabezpieczające,
- § 2 – znak turystyczny,

Art. 85 kw jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 124 kw. Jeżeli jednak szkoda wyrządzona wykroczeniem przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia i czyn był umyślny – następuje zbieg art. 85 kw i art. 288 kk.

Art. 87 kw – prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu.

§ 1. Kto, znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega karze aresztu albo grzywny nie niższej niż 50 złotych.

§ 1a. Tej samej karze podlega, kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu inny pojazd niż określony w § 1.

§ 2. Kto, znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu inny pojazd niż określony w § 1, podlega karze aresztu do 14 dni albo karze grzywny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 orzeka się zakaz prowadzenia pojazdów.

§ 4. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1a lub 2 można orzec zakaz prowadzenia pojazdów innych niż określone w § 1.

Zadaniem tego artykułu jest ochrona bezpieczeństwa ruchu przed zagrożeniem, które wiąże się z prowadzeniem różnego rodzaju pojazdów przez osobę znajdującą się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka. Nie musi tu wystąpić żaden skutek w postaci określonego zdarzenia. Ustawodawca przyjął, że takie zachowanie jest zawsze niebezpieczne.

Podmiot – indywidualna osoba prowadząca pojazd mechaniczny lub inny pojazd.

Strona podmiotowa – umyślność i nieumyślność (odnosi się nie do prowadzenia pojazdu lecz do stanu).

Przedmiot ochrony – bezpieczeństwo w komunikacji.

Strona przedmiotowa – istotą tego wykroczenia jest prowadzenie pojazdu przez osobę znajdującą się w stanie po użyciu alkoholu. Zarówno w § 1, jak i § 2 art. 87 kw sprawca wykroczenia musi znajdować się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, a w § 1a, w stanie nietrzeźwości lub podobnie działającego środka.

Stan po użyciu alkoholu – słownik pojęć ustawowych – patrz s. 58.

Stan nietrzeźwości – słownik pojęć ustawowych – patrz s. 58.

Przez prowadzenie pojazdu należy rozumieć wprowadzenie w ruch silnika i pojazdu. W rozumieniu tego przepisu pojazdem mechanicznym jest każdy pojazd silnikowy, jeżeli nie posiada cech konstrukcyjnych, które pozwalają na poruszanie się za pomocą siły mięśni (samochód, motorower bez mechanizmów pozwalających na poruszanie siłą mięśni, łódź motorowa, samolot itp.).

§ 2 dotyczy łagodniejszej odpowiedzialności (typ uprzywilejowany) w przypadkach, gdy sprawca po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka porusza się innym pojazdem niż pojazd mechaniczny (np. rowerem, pojazdem zaprzęgowym) po drodze publicznej lub w strefie zamieszkania lub strefie ruchu.

§ 3 w stosunku do sprawcy wykroczenia z § 1 lub § 2 organ orzekający jest obowiązany orzec środek karny – zakaz prowadzenia pojazdów.

– **skutek** – jest to wykroczenie formalne.

– **okoliczności modalne** – **miejsce** – w ruchu lądowym, wodnym i powietrznym, na drodze publicznej, strefie zamieszkania, strefa ruchu,

W przypadku spowodowania kolizji przez osobę znajdującą się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka należy stosować kumulatywną kwalifikację prawną czynu, tj. art. 86 § 2 kw w zb. z art. 87 § 1 kw w zw. z art. 9 § 1 kw.

Wykroczenia przeciwko osobie

Art. 106 kw – dopuszczenie do przebywania w niebezpieczeństwie.

Kto, mając obowiązek opieki lub nadzoru nad małoletnim do lat 7 albo nad inną osobą niezdolną rozpoznać lub obronić się przed niebezpieczeństwem, dopuszcza do jej przebywania w okolicznościach niebezpiecznych dla zdrowia człowieka, podlega karze grzywny albo karze nagany.

Podmiot – indywidualny. Osoba zobowiązana do sprawowania opieki lub nadzoru nad małoletnim do lat 7 lub bezradnym. Obowiązek ten może wynikać z ustawy (np. rodzic) z orzeczenia sądowego (np. opiekun prawny), ale także z umowy (np. pielęgniarka sprawująca opiekę nad osobą bezradną) czy też z sytuacji faktycznej (np. dobrowolne chwilowe przyjęcie opieki nad dzieckiem przez sąsiadkę).

Strona podmiotowa – umyślnie i nieumyślnie.

Indywidualny przedmiot ochrony – ochrona małoletnich do lat 7 i osób bezradnych (np. obłożnie chorzy, upośledzeni umysłowo, zniedołężniali itp.) przed przebywaniem w okolicznościach dla nich niebezpiecznych.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – dopuszcza do przebywania – to każde zachowanie mającego obowiązek, w wyniku którego małoletni do lat 7 lub bezradny znajduje się w okolicznościach niebezpiecznych dla zdrowia człowieka.

Okoliczności niebezpieczne dla zdrowia człowieka to np. pozostawienie małoletniego na terenie budowy, czy też dopuszczenie do jego przebywania w nieodpowiednim ubraniu na zewnątrz pomieszczeń przy niskich temperaturach itp.;

– **skutek** – jest to wykroczenie formalne – nie jest konieczne wystąpienie skutku np. w postaci choroby u małoletniego lub osoby bezradnej, jak również nie jest wymagana bezpośredniość wystąpienia takich skutków;

– **przedmiot czynności wykonawczej** – małoletni do lat 7 i osoby bezradne (np. obłożnie chorzy, upośledzeni umysłowo, zniedołężniali itp.).

Wykroczenia przeciwko zdrowiu

Art. 109 kw – zanieczyszczenie wody.

§ 1. Kto:

1) zanieczyszcza wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, lub

2) dostarcza wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, nie spełniając wymagań określonych w przepisach o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, lub

3) nie będąc do tego uprawnionym, dostarcza wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w myśl przepisów o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. *Kto zanieczyszcza wodę służącą do pojenia zwierząt, znajdującą się poza urządzeniami przeznaczonymi do zaopatrywania ludności w wodę, podlega karze grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.*

§ 3. *Tej samej karze podlega, kto umyślnie zanieczyszcza wodę w pływalni, kąpielisku lub w innym obiekcie o podobnym przeznaczeniu lub dostarcza do tych obiektów wodę niespełniającą wymagań określonych w przepisach o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.*

Podmiot – powszechny, z wyjątkiem – § 1 pkt 3 – indywidualny.

Strona podmiotowa:

§ 1 i 2 – umyślnie i nieumyślnie,

§ 3 – umyślnie.

Indywidualny przedmiot ochrony

§ 1 – czystość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,

§ 2 – czystość wody służącej do pojenia zwierząt, znajdującej się poza urządzeniami zaopatrującymi ludność w wodę,

§ 3 – czystość wody w pływalni, kąpielisku lub innym obiekcie o podobnym przeznaczeniu.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – musi wystąpić rzeczywiste zanieczyszczenie wody, które może przybrać zarówno postać wylewania do wody różnych nieczystości, wyrzucania odpadów, odprowadzania ścieków, jak też mycia się z użyciem detergentów, prania lub załatwiania potrzeb fizjologicznych lub dostarczania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, nie spełniając wymagań określonych w przepisach o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków lub nie będąc do tego uprawnionym, dostarcza wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w myśl przepisów o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;

– **skutek** – nie jest konieczne wystąpienie skutku w zakresie zdrowia ludzi;

– **przedmiot czynności wykonawczej** – woda poza wodociągami, np. sadzawki, rzeki, stawy, źródła lub w przewodach wodociągowych.

Wykroczenia przeciwko mieniu

Art. 120 kw – wyrąb drzewa.

§ 1. *Kto w celu przywłaszczenia dopuszcza się wyrębu drzewa w lesie albo kradnie lub przywłaszcza sobie z lasu drzewo wyrąbane lub powalone, jeżeli wartość drzewa nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.*

§ 2. *Usiłowanie oraz podżeganie i pomocnictwo są karalne.*

§ 3. *W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 orzeka się nawiązkę w wysokości podwójnej wartości wyrąbanego, ukradzionego lub przywłaszczonego drzewa, a ponadto, jeżeli ukradzione lub przywłaszczone drzewo nie zostało odebrane, orzeka się obowiązek zapłaty jego równowartości.*

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślnie, w zamiarze bezpośrednim.

Indywidualny przedmiot ochrony – własność, posiadanie oraz inne prawa rzeczowe i obligacyjne do drzew rosnących w lesie, oraz sam las jako dobro narodowe.

Strona przedmiotowa:

- **zachowanie się sprawcy** – wyrąb drzewa to każdy sposób oderwania (odłączenia) drzewa od podłoża, na którym dane drzewo rośnie; wyrębu można dokonać, używając siekiery, piły, wrywając je lub wykopując; kradzież lub przywłaszczenie drzewa powalonego lub wyrąbanego;
- **skutek** – materialne, oderwanie drzewa od podłoża;
- **przedmiot czynności wykonawczej** – drzewo rosnące w lesie, powalone lub wyrąbane i znajdujące się w lesie; drzewo nieznajdujące się w lesie może rodzić odpowiedzialność z art. 119 kw lub art. 278 kk;
- **okoliczności modalne** – miejsce – las – w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2016 r. poz. 2660).

Wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej

Art. 140 kw – nieobyczajny wybryk.

Kto publicznie dopuszcza się nieobyczajnego wybryku, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślnie w zamiarze bezpośrednim i ewentualnym.

Indywidualny przedmiot ochrony – obyczajność publiczna.

Strona przedmiotowa:

- **zachowanie się sprawcy** – dopuszcza się nieobyczajnego wybryku.

Nieobyczajne zachowanie to czyn, który narusza zasady współżycia społecznego w zakresie dobrych obyczajów.

Wybryk – to takie zachowanie, które nie mieści się w ramach zachowania przyjętego w danym miejscu i czasie. Wybrykiem będzie np. oddawanie moczu w miejscu publicznym, a nawet na własnej posesji, jeżeli będzie realna możliwość dostrzeżenia tego zachowania z miejsca publicznego.

Zachowanie polegające na oblewaniu obcych osób niewielką ilością wody nie będzie wybrykiem, jeżeli będzie miało miejsce w szczególnym dniu, jakim jest „lany poniedziałek”, ale w pozostałe dni roku będzie w większości wypadków wybrykiem.

- **skutek** – formalne – wystarczający jest sam fakt dopuszczenia się nieobyczajnego wybryku publicznie; żadna osoba nie musi być tym zachowaniem zgorazona, a w zasadzie to nie może być zgorazona, gdyż wtedy sprawca wyczerpuje znamiona art. 51 kw, który pochłania art. 140 kw;
- **okoliczności modalne: sposób** – **publicznie**, czyli w taki sposób, który umożliwia dostrzeżenie konkretnego zachowania sprawcy przez osoby znajdujące się w miejscu publicznym; sprawca może działać zarówno w miejscu publicznym, jak i na terenie własnej posesji czy też we własnym domu, ale jeżeli istnieje realna możliwość dostrzeżenia jego zachowania z miejsca publicznego, jest to działanie publiczne.

Wykroczenia przeciwko szkodnictwu leśnemu, polnemu i ogrodowemu

---

Art. 148 kw – szkodnictwo leśne.

§ 1. Kto:

1) dokonuje w nienależącym do niego lesie wyrębu gałęzi, korzeni lub krzewów, niszczy je lub uszkadza albo karczuje pniaki,

2) zabiera z nienależącego do niego lasu wyrąbane gałęzie, korzenie lub krzewy albo wykarczowane pniaki, podlega karze grzywny.

§ 2. Jeżeli czyn godzi w mienie osoby najbliższej, ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia można orzec nawiązkę do wysokości 500 złotych.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa:

- umyślnie – w zakresie wyrębu, zaboru i karczowania,
- umyślnie i nieumyślnie – w zakresie niszczenia i uszkadzania.

Indywidualny przedmiot ochrony – własność, posiadanie oraz inne prawa rzeczowe i obligacyjne do gałęzi, korzeni, krzewów lub pniaków w lesie.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – polega na:

- wyrębie gałęzi, korzeni, krzewów, tj. na oderwaniu gałęzi od drzewa, zaś korzeni i krzewów od podłoża,
- karczowaniu pniaków, tj. wydobywaniu ich z ziemi,
- zaborze gałęzi, korzeni lub krzewów lub wykarczowanych pniaków,
- niszczeniu gałęzi, korzeni lub krzewów,
- uszkodzeniu gałęzi, korzeni lub krzewów,

– **skutek** – materialne,

– **okoliczności modalne: miejsce** – las w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2016 r. poz. 2660).

Art. 149 kw – paserstwo gałęzi.

Kto nabywa gałęzie, korzenie, krzewy lub pniaki, wiedząc o tym, że pochodzą one z wykroczenia określonego w art. 148, lub pomaga do ich zbycia albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przyjmuje je lub pomaga do ich ukrycia, podlega karze grzywny.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślna.

Indywidualny przedmiot ochrony – własność, posiadanie oraz inne prawa rzeczowe i obligacyjne do gałęzi, korzeni, krzewów lub pniaków w lesie.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy:**

- **nabywa** – to przejęcie władztwa nad mieniem,
- **pomaga w zbyciu** – to każde zachowanie, które ułatwia sprawcy lub innej osobie zbycie,
- **przyjmuje** – w chwili przekazywania do rąk własnych pasera lub przechowywania w jego pomieszczeniach,
- **pomaga w ukryciu** – wszelkie działania, które ułatwiają sprawcy lub innej osobie ukrycie;

– **skutek:**

- **materialny** – w przypadku nabycia oraz przyjęcia,
- **formalny** – w przypadku udzielania pomocy do zbycia albo ukrycia,

– **przedmiot czynności wykonawczej** – gałęzie, krzewy, korzenie i pniaki.

Art. 151 kw – wypas zwierząt w lesie.

§ 1. Kto pasie zwierzęta gospodarskie na nienależących do niego gruntach leśnych lub rolnych albo przez takie grunty w miejscach, w których jest to zabronione, przechodzi, przejeżdża lub przegania zwierzęta gospodarskie, podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli grunt jest zaorany, zasiany lub obsadzony, znajduje się w stanie sztucznego zalesienia, naturalnego odnowienia lub stanowi młodnik leśny do lat 20, sprawca podlega karze grzywny.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega również ten, kto przejeżdża lub przegania zwierzęta gospodarskie przez wodę zamkniętą i zarybioną.

§ 4. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 5. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1, 2 lub 3 można orzec nawiązkę do wysokości 1500 złotych.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślna i nieumyślna.

Indywidualny przedmiot ochrony – § 1 i 2 – cudze grunty leśne i grunty rolne sklasyfikowane w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, § 3 – wody zamknięte i zarybione.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy:**

- pasie – czyli umożliwia korzystanie z pożywienia,
- przechodzi, przejeżdża, przegania – należy rozumieć w znaczeniu potocznym;

– **skutek** – jest to wykroczenie formalne;

– **okoliczności modalne:**

- **sytuacja** – § 1 przechodzi, przejeżdża lub przegania, gdy jest to zabronione, § 2 i 3 – zarosły zasiały lub obsadzony, znajdujący się w stanie sztucznego zalesienia, naturalnego odnowienia lub stanowi młodnik do lat 20,
- **miejsce** – § 1 i 2 – cudze grunty leśne i rolne, § 3 – wody zamknięte i zarybione,

Art. 153 kw – drobne szkodnictwo leśne.

§ 1. *Kto w nienależącym do niego lesie:*

- 1) *wydobywa żywicę lub sok brzoźowy, obrywa szyszki, zdziera korę, nacina drzewo lub w inny sposób je uszkadza,*
- 2) *zbiera mech lub ściółkę,*
- 3) *zbiera gałęzie, korę, wióry, trawę, wrzos, szyszki lub zioła albo zdziera darń,*
- 4) *zbiera grzyby lub owoce leśne w miejscach, w których jest to zabronione, albo sposobem niedozwolonym, podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.*

§ 2. *Jeżeli czyn godzi w mienie osoby najbliższej, ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.*

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślna i nieumyślna, możliwa jest tylko w formie uszkadzania.

Indywidualny przedmiot ochrony – prawa majątkowe do lasu oraz prawidłowa i zgodna z prawem gospodarka leśna,

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy:**

- wydobywa żywicę lub sok brzoźowy, obrywa szyszki, zdziera korę, nacina drzewo lub w inny sposób je uszkadza,
- zbiera mech lub ściółkę,
- zbiera gałęzie, korę, wióry, trawę, wrzos, szyszki lub zioła albo zdziera darń,
- zbiera grzyby lub owoce leśne w miejscach, w których jest to zabronione, albo sposobem niedozwolonym;

Pojęcia – wydobywa, zbiera, zdziera, nacina to wyrażenia potoczne i należy je rozumieć jako **uszkadzać**.

– **skutek** – jest to wykroczenie formalne;

– **okoliczność modalna:**

- **sytuacji** – w miejscach, w których jest to zabronione,
- **miejsca** – cudzy las, jeżeli czyn ma miejsce w lesie leżącym w parku narodowym lub rezerwacie to stosuje się surowszy art. 127 pkt. 1 lit. a lub b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651).

Art. 161 kw – bezprawny wjazd do lasu.

Kto, nie będąc do tego uprawniony albo bez zgody właściciela lub posiadacza lasu, wjeżdża pojazdem silnikowym, zaprzęgowym lub motorowerem do nienależącego do niego lasu w miejscu, w którym jest to niedozwolone, albo pozostawia taki pojazd w lesie w miejscu do tego nieprzeznaczonym, podlega karze grzywny.

Podmiot – powszechny, poza osobą uprawnioną do wjazdu i inwalidą.

Strona podmiotowa – umyślna i nieumyślna.

Indywidualny przedmiot ochrony – należyty stan lasu jako dobra o szczególnym znaczeniu dla środowiska i człowieka.

Strona przedmiotowa:

- **zachowanie się sprawcy** – wjeżdża pojazdem silnikowym, zaprzęgowym lub motorowerem albo pozostawia taki pojazd w lesie w miejscu do tego nieprzeznaczonym.
- **skutek** – jest to wykroczenie formalne.
- **okoliczność modalna:** miejsce – las, do którego wjazd jest niedozwolony, lub pozostawienie w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Art. 161 kw jest przepisem szczególnym wobec art. 151 kw, jeżeli wjazd do lasu odbywa się pojazdem silnikowym, zaprzęgowym lub motorowerem.

Art. 162 kw – zanieczyszczanie lasu.

§ 1. Kto w lasach zanieczyszcza glebę lub wodę albo wyrzuca do lasu kamienie, śmieci, złom, padlinę lub inne nieczystości, albo w inny sposób zaśmieca las, podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli czyn sprawcy polega na zakopywaniu, zatapianiu, odprowadzaniu do gruntu w lasach lub w inny sposób składowaniu w lesie odpadów, sprawca podlega karze aresztu albo grzywny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 można orzec nawiązkę, a w razie popełnienia wykroczenia określonego w § 2 orzeka się nawiązkę – do wysokości równej kosztom rekultywacji gleby, oczyszczenia wody, wydobycia, wykopania, usunięcia z lasu, a także zniszczenia lub neutralizacji odpadów.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślna i nieumyślna.

Indywidualny przedmiot ochrony – stan sanitarny lasów, ochrona przed zanieczyszczeniem odpadami.

Strona przedmiotowa:

- **zachowanie się sprawcy:**
  - § 1 – zanieczyszcza (wodę lub glebę), wyrzuca i zaśmieca, w znaczeniu potocznym,
  - § 2 – zakopywanie odpadów, zatapianie odpadów, odprowadzanie odpadów do gruntu, składowanie odpadów w inny sposób (pozostawienie w lesie);

– **skutek** – jest to wykroczenie formalne;

– **okoliczność modalna**: miejsce – las w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2016 r. poz. 2660).

Art. 163 kw – niszczenie grzybów.

Kto w lesie rozgarnia ściółkę i niszczy grzyby lub grzybnię, podlega karze grzywny albo karze nagany.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślna – rozgarnianie ściółki, a umyślna i nieumyślna – niszczenie grzybów i grzybni.

Indywidualny przedmiot ochrony – ochrona lasu przed zniszczeniem grzybów i grzybni.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – rozgarnianie ściółki i niszczenie grzybów lub grzybni, a jeżeli grzyby podlegają ochronie gatunkowej rodzi to odpowiedzialność z art. 127a lub art. 131 pkt 14 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651);

– **skutek** – materialny;

– **przedmiot czynności wykonawczej** – ściółka, grzyby, grzybnia;

– **okoliczność modalna: miejsce** – las w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2016 r. poz. 2660), zarówno cudzy, jak i należący do właściciela.

Art. 164 kw – niszczenie gniazd, lęgówisk i mrowisk.

Kto wybiera jaja lub pisklęta, niszczy lęgowiska lub gniazda ptasie albo niszczy lęgowiska, nory lub mrowiska znajdujące się w lesie albo na nienależącym do niego gruncie rolnym, podlega karze grzywny albo karze nagany.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślna – wybieranie jaj i piskląt, a umyślna i nieumyślna – niszczenie.

Indywidualny przedmiot ochrony – niezakłócony rozwój fauny wskazanej w przepisie i mrówek na gruntach leśnych i na cudzych dla sprawcy gruntach rolnych,

– jeżeli zwierzęta objęte są ochroną gatunkową, a czyn został popełniony umyślnie, to sprawca będzie odpowiadał za wykroczenie z art. 127 (przestępstwo) lub art. 131 pkt 14 (wykroczenie) ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651),

– w przypadku zwierząt łownych stosuje się jako surowszy art. 51 ust. 1 pkt 2 lub 4 (wykroczenie) ustawy z dnia 13 października 1995 r. prawo łowieckie (Dz. U. z 2015 r. poz. 2168).

– w przypadku wyciągania raków i ryb z nor oraz niszczenie nor w rzece stosuje się jako surowszy art. 27c (przestępstwo) ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 652).

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy:**

- wybiera – jaja lub pisklęta,
- niszczy – lęgowiska (miejsca lęgu i narodzin młodych) lub gniazda ptasie albo lęgowiska, nory lub mrowiska;

– **skutek** – materialny;

– **przedmiot czynności wykonawczej** – jaja, pisklęta, lęgowiska, gniazda ptasie, lęgowiska, nory, mrowiska;

– **okoliczność modalna: miejsca** – las w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2016 r. poz. 2660), zarówno cudzy, jak i należący do właściciela oraz cudze grunty rolne.

Art. 165 kw – zabijanie dziko żyjących zwierząt.

Kto w lesie, w sposób złośliwy, płoszy albo ściga, chwytą, rani lub zabija dziko żyjące zwierzę, poza czynnościami związanymi z polowaniem lub ochroną lasów, jeżeli czyn z mocy innego przepisu nie jest zagrożony karą surowszą, podlega karze grzywny albo karze nagany.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – tylko umyślna w zamiarze bezpośrednim.

Indywidualny przedmiot ochrony – spokój, niezakłócony rozwój oraz życie dziko żyjących zwierząt w lasach.

Strona przedmiotowa:

– **zachowanie się sprawcy** – poza czynnościami związanymi z polowaniem lub ochroną lasów – płoszy, ściga, chwytą, rani, zabija;

– **skutek:**

- **materialny** – w przypadku chwywania (nawet na krótko), zabijania, ranienia,
- **formalny** – w przypadku płoszenia lub ścigania zwierzęcia;

– **przedmiot czynności wykonawczej** – dziko żyjące zwierzęta (w szerokim znaczeniu) – ssaki, ptaki, gady, płazy, ryby, mięczaki, owady;

– **okoliczność modalna miejsca** – las w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2016 r. poz. 2660).

Jeżeli chodzi o zabijanie dziko żyjących zwierząt (klusownictwo), stosuje się przepis surowszy, znajdujący się w art. 53 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2015 r. poz. 2168).

Art. 166 kw – puszczanie luzem psa w lesie.

Kto w lesie puszcza luzem psa, poza czynnościami związanymi z polowaniem, podlega karze grzywny albo karze nagany.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – umyślnie i nieumyślnie.

Indywidualny przedmiot ochrony – prawidłowy i niezakłócony rozwój zwierząt i roślin w lesie.

Strona przedmiotowa:

- **zachowanie się sprawcy** – poza czynnościami związanymi z polowaniem, puszcza psa luzem, czyli wchodzi do lasu ze spuszczonego psem ze smyczy (uwięzi) lub spuszcza psa ze smyczy po wejściu do lasu (pozwala psu swobodnie przemieszczać się po lesie),
- **skutek** – jest to wykroczenie formalne,
- **przedmiot czynności wykonawczej** – pies,
- **okoliczność modalna: miejsce** – las w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r.

2. Wybrane przestępstwa z Kodeksu karnego popełniane na wodach i terenach przywodnych

---

Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji

Art. 177 kk – wypadek komunikacyjny.

§ 1. Kto, naruszając, chociażby nieumyślnie, zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, powoduje nieumyślnie wypadek, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała określone w art. 157 § 1, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli następstwem wypadku jest śmierć innej osoby albo ciężki uszczerbek na jej zdrowiu, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 3. Jeżeli pokrzywdzonym jest wyłącznie osoba najbliższa, ściganie przestępstwa określonego w § 1 następuje na jej wniosek.

Podmiot – powszechny.

Strona podmiotowa – jest to przestępstwo nieumyślne, które może być spowodowane przez naruszenie zasad bezpieczeństwa umyślnie (gdy sprawca świadomie przekracza dozwoloną w danym miejscu prędkość, gdy świadomie przekracza jezdnię w niedozwolonym miejscu, gdy z rozmysłem wykonuje manewr wyprzedzania wbrew zasadom ruchu), lub nieumyślnie (gdy sprawca narusza zasady nieświadomie, bezwiednie, nie zdając sobie z tego sprawy, np. przeoczenie znaków drogowych).

Przedmiot ochrony – bezpieczeństwo w ruchu lądowym, wodnym i powietrznym, zdrowie i życie.

Strona przedmiotowa – przestępstwo skutkowe; skutki muszą pozostawać w związku przyczynowym z naruszeniem zasad bezpieczeństwa.

Okoliczności modalne – miejsce – jest tam, gdzie odbywa się ruch, czyli mogą to być drogi, szlaki kolejowe, lotniska, tereny budowlane, przemysłowe, podziemne kopalnie (o ile odbywa się tam transport materiałów lub ludzi), poligony tereny przeznaczone do parkowania pojazdów mechanicznych, ruch kolejek liniowych. Do ruchu wodnego zaliczamy również to, co się dzieje pod wodą. Przy ruchu powietrznym, także przestrzeń kosmiczną.

§ 1 i 2 – ścigane z urzędu, ale gdy pokrzywdzonym jest osoba najbliższa dla sprawcy, ściganie przestępstwa § 1 następuje na jej wniosek. Jest to tzw. ściganie względnie wnioskowe.

Wypadkiem komunikacyjnym jest zdarzenie występujące w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, wynikłe z naruszenia zasad bezpieczeństwa obowiązujących w tym ruchu, którego skutkiem jest nieumyślne spowodowanie obrażeń ciała, powodujących naruszenie czynności narządów ciała lub rozstrój zdrowia trwający dłużej niż 7 dni, albo śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na jego zdrowiu. Wypadki, ze względu na obrażenia, możemy podzielić na:

- **art. 177 § 2 – ciężki wypadek komunikacyjny** – skutkiem jest śmierć osoby bądź ciężki uszczerbek na zdrowiu (art. 156 kk), ścigane z urzędu;
- **art. 177 § 1 – średni wypadek komunikacyjny** – skutkiem jest średni uszczerbek na zdrowiu (art. 157 kk), ścigane z urzędu, na wniosek.

Zasady bezpieczeństwa ruchu – zasady te w odniesieniu do ruchu lądowego są określone w przepisach ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 128). W odniesieniu do ruchu wodnego na morzu określa je ustawa z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz. U. z 2016 r. poz. 66). Zasady bezpieczeństwa w żegludze śródlądowej są w przepisach ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1458). Zasady bezpieczeństwa w ruchu powietrznym są określone w przepisach ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2016 r. poz. 910).

Art. 178 kk – przypadki zaostżenia odpowiedzialności wobec sprawcy wypadku komunikacyjnego.

§ 1. Skazując sprawcę, który popełnił przestępstwo określone w art. 173, 174 lub 177, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia, sąd orzeka karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy tego zagrożenia zwiększonego o połowę.

§ 2. (uchylony).

Ustawodawca stwierdził, iż skazując sprawcę, który znajdował się **w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia**, a popełnił przestępstwo określone w art.:

- 173 – spowodowanie katastrofy,
- 174 – spowodowanie bezpośredniego niebezpieczeństwa katastrofy,
- 177 – wypadek komunikacyjny

należy traktować jako regułę obostrzającą – od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy zagrożenia zwiększonego o połowę – karę za przypisane sprawcy przestępstwa.

Stan nietrzeźwości – patrz słownik pojęć ustawowych – s. 58.

Stan pod wpływem środka odurzającego – patrz słownik pojęć ustawowych – s. 58.

Art. 178a kk – prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub odurzenia.

§ 1. Kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2 (uchylony).

§ 3. (uchylony).

§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173, 174, 177 lub art. 355 § 2 popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się czynu określonego w § 1 w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 178a § 1 kk

Podmiot – tylko osoba prowadząca pojazd mechaniczny.

Strona podmiotowa – przestępstwo umyślne, zamiar bezpośredni i ewentualny.

Przedmiot ochrony – bezpieczeństwo w komunikacji.

Strona przedmiotowa – prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego.

O prowadzeniu pojazdu może być mowa tylko wtedy, gdy pojazd znajduje się w ruchu. Prowadzeniem pojazdu jest także czyn polegający na nadawaniu kierunku jazdy przez osobę siedzącą za kierownicą holowanego pojazdu mechanicznego.

Środek odurzający – patrz słownik pojęć ustawowych – s. 58.

Stan nietrzeźwości – patrz słownik pojęć ustawowych – s. 58.

Okoliczności modalne:

- miejsce – wszędzie tam, gdzie odbywa się ruch lądowy, wodny lub powietrzny pojazdów,
- środki – pojazd mechaniczny – pojazd wprawiany w ruch za pomocą silnika.

Przez pojazd mechaniczny służący do komunikacji lądowej, wodnej lub powietrznej należy rozumieć taki pojazd, który jest przeznaczony bądź do transportu osób (np. różnej kategorii samochody osobowe, autobusy, motocykle o pojemności skokowej powyżej 50 cm³, motorowery), bądź też do transportu rzeczy lub towarów (np. samochody ciężarowe), albo pojazdy specjalne (np. samochody pożarnicze, załadowczo-wyładowcze, tj. dźwigi, samochody pogotowia ratunkowego, samochody oczyszczania miasta, tj. polewaczki, sprzętaczki, samochody asenizacyjne do oczyszczania dróg ze śniegu, samochody pogotowia technicznego itp.).

Pojazd mechaniczny – pojazd kołowy na stałe zaopatrzonego w silnik, będący jego napędem. Pojazdy mechaniczne służą do transportu drogowego ludzi i przedmiotów oraz do ciągnięcia przyczep i naczep. Mogą one służyć również do napędu innych maszyn (np. maszyn rolniczych).

Nie jest pojazdem mechanicznym rower z zamontowanym silnikiem, jeżeli jego konstrukcja pozwala na poruszanie się w konwencjonalny sposób (za pomocą mięśni nóg).

Skutek – przestępstwo formalne.

Ściganie – z urzędu.

Art. 178a § 4 kk

Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 był wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173, 174, 177 lub art. 355 § 2 popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuścił się czynu określonego w § 1 w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”.

Podmiot: indywidualny – osoba popełniająca przestępstwo określone w § 1 art. 178a kk, która była wcześniej prawomocnie skazana za przestępstwo z art. 178a § 1 kk, 173 kk, 174 kk, 177 kk, 355 § 2 kk – popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo dopuszczająca się czynu określonego w § 1 art. 178a kk, w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo.

Strona podmiotowa – przestępstwo umyślne zamiar bezpośredni i ewentualny.

Przedmiot ochrony – bezpieczeństwo w komunikacji.

Strona przedmiotowa: zachowanie się sprawcy – prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego przy wcześniejszym, prawomocnym skazaniu za ww. przestępstwa,

Okoliczności modalne:

- miejsce – wszędzie tam, gdzie odbywa się ruch lądowy, wodny lub powietrzny pojazdów
- środki – pojazd mechaniczny – jak w art. 178a § 1 kk.

Ściganie: z urzędu.

Art. 179 kk – dopuszczenie do ruchu pojazdu lub osoby do prowadzenia pojazdu.

Kto wbrew szczególnemu obowiązkowi dopuszcza do ruchu pojazd mechaniczny albo inny pojazd w stanie bezpośrednio zagrażającym bezpieczeństwu w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym lub dopuszcza do prowadzenia pojazdu mechanicznego albo innego pojazdu na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu przez osobę znajdującą się w stanie nietrzeźwości, będącą pod wpływem środka odurzającego lub osobę nieposiadającą wymaganych uprawnień, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Podmiot – indywidualny.

Strona podmiotowa – przestępstwo umyślne, zamiar bezpośredni i ewentualny.

Przedmiot ochrony – bezpieczeństwo w komunikacji.

Strona przedmiotowa: zachowanie się sprawcy:

- wbrew szczególnemu obowiązkowi dopuszcza do ruchu pojazd mechaniczny albo inny pojazd w stanie bezpośrednio zagrażającym bezpieczeństwu,
- dopuszcza do prowadzenia pojazdu mechanicznego albo innego pojazdu przez osobę znajdującą się w stanie nietrzeźwości, będącą pod wpływem środka odurzającego lub osobę nieposiadającą wymaganych uprawnień.

Okoliczności modalne:

- miejsce – wszędzie tam, gdzie odbywa się ruch lądowy, wodny, powietrzny, na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu,
- środki – pojazd mechaniczny i inny pojazd – jak w art. 178a § 1 kk.

Skutek – formalny.

Ściganie – z urzędu.

Art. 180 kk – zapewnienie bezpieczeństwa ruchu pojazdów w stanie nietrzeźwości lub odurzenia.

Kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, pełni czynności związane bezpośrednio z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu pojazdów mechanicznych, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Podmiot – indywidualny.

Strona podmiotowa – przestępstwo umyślne i nieumyślne.

Przedmiot ochrony – bezpieczeństwo w komunikacji.

Strona przedmiotowa – zachowanie się sprawcy – znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, pełni czynności związane bezpośrednio z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu pojazdów mechanicznych.

Skutek – formalny.

Ściganie – z urzędu.

3. Wybrane wykroczenia i przestępstwa z ustaw szczególnych popełniane na wodach i terenach przywodnych

---

---

1. Wykroczenia z ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 656).

Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych w treści art. 34 i 35 określa typy wykroczeń. Do ścigania wykroczeń z tej ustawy uprawniona jest Policja. Ustawowe znamiona wyżej wymienionych wykroczeń często dookreślone są w treści ustawy.

Poniżej zacytowano treść przepisów karnych, zaś w nawiasach podano artykuły z ustawy, których znajomość jest niezbędna w celu poznania ustawowych znamion wykroczeń. Ponadto należy zapoznać się z treścią art. 1 ustawy, który określa zakres przedmiotowy i podmiotowy ustawy oraz z definicjami ustawowymi zawartymi w treści art. 2.

Art. 34. Kto, w przypadku, o którym mowa w art. 6, nie stosuje się do polecenia zarządzającego obszarem wodnym lub upoważnionej przez niego osoby i wchodzi na obszar wodny albo nie opuszcza tego obszaru, podlega karze grzywny. (art. 4 ust. 2 i 6 ustawy).

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 34 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – porządek i bezpieczeństwo osób przebywających na obszarach wodnych,
- 2) podmiot wykroczenia – indywidualny (osoba znajdująca się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego),
- 3) strona podmiotowa wykroczenia – wykroczenie umyślne,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 34 ustawy; jest to wykroczenie formalne.

Art. 35. Kto, znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi w ruchu wodnym statek lub inny obiekt pływający, niebędący pojazdem mechanicznym, podlega karze grzywny. (art. 7 i 33 ust. 9 ustawy).

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 35 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – porządek i bezpieczeństwo osób przebywających na obszarach wodnych,
- 2) podmiot wykroczenia – indywidualny (osoba znajdująca się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka),
- 3) strona podmiotowa wykroczenia – wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 35 ustawy; jest to wykroczenie formalne.

2. Wykroczenia z ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1458, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej w treści art. 58, 59, 60, 61 i 62 określa wykroczenia. Do ścigania wykroczeń z tej ustawy uprawnieni są przede wszystkim pracownicy urzędów żeglugi śródlądowej, zwani w ustawie „inspektorami”. Wykroczenia te ściga także Policja, a zwłaszcza, gdy popełniane są przez kierowników statków przeznaczonych do uprawiania sportu i rekreacji. Ustawowe znamiona wyżej wymienionych wykroczeń często dookreślone są w treści ustawy i przepisach wykonawczych.

Poniżej zacytowano treść przepisów karnych, zaś w nawiasach podano artykuły z ustawy, których znajomość jest niezbędna w celu poznania ustawowych znamion wykroczeń oraz tytuł aktu prawnego wykonawczego – rozporządzenia, który szczegółowo reguluje konkretne zagadnienie. Ponadto należy zapoznać się z treścią art. 1, 2, 3 i 4 ustawy, które określają zakres przedmiotowy i podmiotowy ustawy oraz z definicjami ustawowymi zawartymi w treści art. 5.

Art. 58. Kto:

- 1) **wykonuje przewóz ładunków niezgodnie z dokumentami przewozowymi lub bez dowodu opłacenia składki do Funduszu Żeglugi Śródlądowej** (*rozdział 3 ustawy i art. 21 ust. 2 ustawy*),
- 2) **wykonuje przewóz obcym statkiem niezgodnie z postanowieniami umów międzynarodowych albo pozwoleń na przewozy** (*rozdział 3 ustawy*),
- 3) **uprawia żeglugę statkiem obcym bez wymaganego pozwolenia** (*art. 15 ust. 2 ustawy*),
- 4) **nie dopełnia obowiązku złożenia formularza ewidencyjnego** (*art. 16 ustawy*),
- 5) **wykonuje zarobkowy przewóz towarów statkami o ładowności większej niż 200 t bez spełnienia wymogu zdolności zawodowej** (*art. 17 ustawy*),
- 6) **niszczy, uszkadza, przemieszcza lub wykorzystuje znaki żeglugowe do cumowania lub przeciągania statków** (znaki te określa *rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie przepisów żeglugowych na śródlądowych drogach wodnych*),
- 7) **uniemożliwia lub utrudnia uprawnionym do inspekcji pracownikom urzędów żeglugi śródlądowej wykonywanie zadań określonych w art. 9 ust. 2 pkt 2, 4–8 i 10, podlega karze grzywny.**

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 58 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – porządek i bezpieczeństwo w żegludze śródlądowej,
- 2) podmiot wykroczenia – powszechny, z wyjątkiem pkt 1 (gdyż sprawcą może być tylko armator wykonujący działalność gospodarczą polegającą na przewozie rzeczy śródlądowymi drogami wodnymi), pkt 4 (kierownik statku), pkt 5 (osoba wykonująca przewóz zarobkowy),
- 3) strona podmiotowa wykroczenia – wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 58 ustawy; jest to wykroczenie formalne.

Art. 59. Kto wykracza przeciw obowiązkowi:

- 1) **wpisu statku do rejestru** (*art. 18, art. 19, art. 20 ust. 4 i 4a ustawy*),
- 2) **dokonania pomiaru statku** (*art. 26 ustawy*),
- 3) **niezwłocznego zawiadomienia o zaistnieniu wypadku żeglugowego** (*art. 54 ustawy*),
- 4) **udzielenia pomocy w działaniach ratowniczych** (*art. 53 ustawy*),
podlega karze grzywny.

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 59 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – porządek (a zwłaszcza rzetelność i prawidłowość wpisów do rejestru) i bezpieczeństwo w żegludze śródlądowej,
- 2) podmiot wykroczenia – indywidualny, pkt 1 i 2 (sprawcą może być tylko armator), zaś pkt 3 i 4 (sprawcą może być tylko kierownik statku),
- 3) strona podmiotowa wykroczenia – wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 59 ustawy; jest to wykroczenie formalne.

Art. 60. Kto uprawia żeglugę statkiem bez ważnego dokumentu bezpieczeństwa statku lub jednorazowego zezwolenia na określoną podróż (od art. 28 do art. 34m ustawy), podlega karze grzywny.

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 60 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – bezpieczeństwo w żegludze śródlądowej, a w szczególności bezpieczeństwo sprzętu pływającego,
- 2) podmiot wykroczenia – indywidualny (sprawcą może być tylko armator lub kierownik statku),
- 3) strona podmiotowa wykroczenia – wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 60 ustawy; jest to wykroczenie formalne; uprawianiem żeglugi statkiem bez ważnego świadectwa lub zezwolenia będzie czynienie tego zarówno wtedy, gdy jednostka ta w ogóle nie ma takiego dokumentu (aktualnego), jak i wówczas, gdy został cofnięty.

Art. 61. Kto:

- 1) **kieruje statkiem albo zajmuje stanowisko członka załogi statku, nie posiadając do tego właściwego dokumentu kwalifikacyjnego** (od art. 35 do art. 37 ustawy oraz rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 9 kwietnia 2013 r. w sprawie uprawiania turystyki wodnej),
- 2) **będąc członkiem załogi statku, nie posiada dokumentu potwierdzającego warunki zdrowia odpowiednie do zajmowanego stanowiska** (art. 35 i art. 36 ust.1 pkt.2 ustawy),
- 3) **będąc członkiem załogi statku, nie posiada żeglarskiej książeczki pracy** (art. 38 i art. 39 ustawy),
podlega karze grzywny.

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 61 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – bezpieczeństwo w żegludze śródlądowej,
- 2) podmiot wykroczenia – indywidualny, pkt 1–3 (sprawcą może być członek załogi statku), a ponadto w przypadku pkt 1 osoba kierująca statkiem,
- 3) strona podmiotowa wykroczenia – wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 61 ustawy; jest to wykroczenie formalne.

Art. 62. Kto wykracza przeciw przepisom w zakresie:

- 1) **ruchu i sygnalizacji na śródlądowych drogach wodnych** (art. 14, art. 44, art. 45 oraz art. 46 ustawy w związku z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie przepisów żeglugowych na śródlądowych drogach wodnych),

- 2) **oznakowania, wyposażenia i dokumentów statków** (*art. 21, art. 20 ust. 4 i 4a, art. 26, art. 28, art. 34j ust. 5 pkt 2 ustawy w związku z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 5 listopada 2010 r. w sprawie wymagań technicznych i wyposażenia statków żeglugi śródlądowej oraz upoważnienia podmiotów do wykonywania przeglądów technicznych statków*),
- 3) **warunków ruchu i postoju statków na szlaku żeglownym i w portach** (*art. 46 ustawy w związku z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie przepisów żeglugowych na śródlądowych drogach wodnych*),
- 4) **składu załogi statku i norm czasu pracy** (*art. 37 ust. 1 ustawy w związku z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych i składu załóg statków żeglugi śródlądowej*),
- 5) **przewozu statkami materiałów niebezpiecznych** (*art. 41 ustawy*),
- 6) **pilotażu na śródlądowych drogach wodnych** (*rozdział 7 ustawy oraz rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie pilotażu na śródlądowych drogach wodnych*),
- 7) **warunków sanitarnych na statkach** (*art. 47 ust. 3 ustawy w związku z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 21 maja 2003 r. w sprawie warunków gromadzenia, przechowywania i usuwania odpadów i ścieków ze statków żeglugi śródlądowej*),
- 8) **warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na statkach**,
- 9) **ochrony środowiska** (*art. 47 ustawy*),
podlega karze grzywny.

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 62 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – bezpieczeństwo w żegludze śródlądowej,
- 2) podmiot wykroczenia – powszechny, a indywidualny w przypadku gdy przepis nakłada obowiązek na kierownika lub armatora statku),
- 3) strona podmiotowa wykroczenia – wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 62 ustawy; zachowanie sprawcy jest określone w sposób jednoznaczny, a mianowicie w formie wykroczenia przeciwko przepisom obowiązującym w żegludze śródlądowej, a dotyczącym dziewięciu dziedzin wymienionych w pkt 1–9 tego przepisu; zasady uprawiania żeglugi śródlądowej zawarte są nie tylko w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej, ale także w rozporządzeniach wydanych na podstawie delegacji zawartych w jej przepisach; jest to wykroczenie formalne.

3. Wybrane wykroczenie z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody w treści art. 127 określa typ wykroczenia. Do ścigania ww. wykroczeń z tej ustawy uprawnieni są przede wszystkim funkcjonariusze Straży Parku oraz Policji. Ustawowe znamiona ww. czynu zabronionego są często dookreślone w treści ustawy, w rozporządzeniach ministra właściwego do spraw środowiska oraz w aktach prawa miejscowego.

Poniżej zacytowano treść art. 127 z rozdziału 11 – Przepisy karne, zaś w celu sprecyzowania ustawowych znamion wykroczenia, w nawiasach podano artykuły z ustawy. Ponadto warto zapoznać się z przepisami ogólnymi ustawy, które określają cele ochrony przyrody oraz wprowadzają definicje ustawowe.

Art. 127. Kto umyślnie:

- 1) **narusza zakazy obowiązujące w:**
  - a) **parkach narodowych** (*art. 10, 15 ustawy*)
  - b) **rezerwach przyrody** (*art. 13, 15 ustawy*),
  - c) **parkach krajobrazowych** (*art. 16 ust. 3, art. 17 ustawy*)
  - d) **obszarach chronionego krajobrazu** (*23 i 24 ustawy*)
  - e) **obszarach Natura 2000** (*od art. 25 do 29 ustawy*),
- 2) **narusza zakazy obowiązujące w stosunku do:**
  - a) **pomników przyrody** (*art. 40, 44 i 45 ustawy*),
  - b) **stanowisk dokumentacyjnych** (*art. 41, 44 i 45 ustawy*),
  - c) **użytków ekologicznych** (*art. 42, 44 i 45 ustawy*),
  - d) **zespołów przyrodniczo-krajobrazowych** (*art. 43, 44 i 45 ustawy*),
  - e) **(uchylona)**,
- 3) **nie zgłasza do rejestru, o którym mowa w art. 64 ust. 1, posiadanych lub hodowlanych zwierząt,**
- 4) **(uchylony)**,
- 5) **narusza zakaz, o którym mowa w art. 119a ust. 1,**
- 6) **wprowadza do obrotu produkty z fok wbrew warunkom określonym w art. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1007/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie handlu produktami z fok (Dz. Urz. UE L 286 z 31.10.2009, str. 36)**
podlega karze aresztu albo grzywny.

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 127 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – gwarancja przestrzegania zakazów zawartych w ustawie w zakresie ochrony przyrody,
- 2) podmiot wykroczenia – powszechny, z wyjątkiem pkt 3 (gdyż sprawcą może być tylko posiadacz i hodowca),
- 3) strona podmiotowa wykroczenia – wykroczenie można popełnić jedynie umyślnie,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 127 ustawy; jest to wykroczenie formalne.

4. Wykroczenia i przestępstwa z ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz.U. z 2015 r. poz. 652, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym w treści poniżej cytowanych przepisów art. 27, 27a, 27b określa typy wykroczeń, zaś w treści art. 27c typizuje przestępstwo. W oparciu o te przepisy dokonuje się kwalifikacji prawnej czynu.

Rodzajowym przedmiotem ochrony jest ochrona zasobów ryb, raków i minogów w powierzchniowych wodach śródlądowych.

Art. 27.

1. Uprawniony do rybactwa, który:

- 1) **nie wykonuje obowiązków, o których mowa w art. 4a ust. 1 lub w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 4a ust. 2,**
  - 2) **korzysta z wód obwodu rybackiego bez wymaganego operatu rybackiego lub wbrew założeniom tego operatu lub prowadzi gospodarkę rybacką z naruszeniem przepisu art. 6c, podlega karze grzywny nie niższej niż 100 zł.**
- 2. W razie ukarania za wykroczenia określone w ust. 1, sąd orzeka o podaniu orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości, na koszt ukaranego.**

- 3. W szczególnie rażących przypadkach, sąd może dodatkowo orzec zakaz składania oferty do konkursu ofert na oddanie w użytkowanie obwodu rybackiego, na okres od roku do 3 lat.**
- 4. Orzekanie w sprawach określonych w ust. 1 następuje w trybie przewidzianym przepisami Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, na podstawie wniosku o ukaranie złożonego przez właściwego marszałka województwa.**

Art. 27 ustawy odsyła do art. 4a i 6c, o następującym brzmieniu:

Art. 4a. 1. *Uprawniony do rybactwa jest obowiązany:*

- 1) dokumentować działania związane z prowadzoną gospodarką rybacką w sposób rzetelny, systematyczny i zgodny ze stanem faktycznym;*
- 2) udostępniać dane dotyczące prowadzonej przez siebie działalności w celach statystycznych oraz badawczych podmiotom wykonującym zadania powierzone przez ministra właściwego do spraw rybołówstwa lub w celu dokonania kontroli przestrzegania przepisów o rybactwie śródlądowym.*

2. Minister właściwy do spraw rybołówstwa określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia dokumentacji gospodarki rybackiej, w tym wzory dokumentów, które należy stosować w tej dokumentacji, oraz terminy i sposób przygotowywania i podawania informacji w dokumentacji rybackiej oraz ich przekazywania, mając na względzie potrzebę obiektywnej oceny prawidłowości prowadzenia dokumentacji gospodarki rybackiej oraz zapewnienia dostępu do informacji o gospodarce rybackiej.

Art. 6c. 1. *Jeżeli uprawniony do rybactwa, o którym mowa w art. 6b ust. 1, nie przekazał operatu rybackiego do ponownego zaopiniowania w terminie wyznaczonym ostateczną decyzją, o której mowa w art. 6b ust. 1, albo ponownie wydana opinia uprawnionej jednostki jest negatywna, uprawnienie do prowadzenia gospodarki rybackiej w obwodzie rybackim zawiesza się, z mocy prawa, odpowiednio od dnia upływu terminu przekazania operatu do ponownego zaopiniowania albo od dnia doręczenia uprawnionemu do rybactwa negatywnej opinii.*

2. W przypadku negatywnej opinii sporządza się nowy operat rybacki w porozumieniu z organem administracji publicznej wykonującym uprawnienia właściciela wód w zakresie rybactwa śródlądowego.

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 27 ustawy:

- 1) podmiot – indywidualny,
- 2) strona podmiotowa – zarówno umyślność, jak i nieumyślność zachowania sprawcy,
- 3) przedmiot ochrony – racjonalna gospodarka rybacka,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w wyżej cytowanych przepisach prawa, art. 27 ust.1 pkt 1 polega na zaniechaniu obowiązku, zaś pkt 2 – na bezprawnym działaniu.

Art. 27a.

1. Kto:

- 1) dokonuje połowu ryb na rzecz uprawnionego do rybactwa, nie posiadając przy sobie upoważnienia, o którym mowa w art. 5,**
- 2) dokonując amatorskiego połowu ryb:**
  - a) nie posiada przy sobie karty wędkarskiej albo karty łowiectwa podwodnego lub używa tej karty mimo sądowego orzeczenia o odebraniu karty wędkarskiej lub karty łowiectwa podwodnego,**
  - b) nie posiada zezwolenia, o którym mowa w art. 7 ust. 2, bądź nie stosuje się do warunków zezwolenia lub nie prowadzi rejestru amatorskiego połowu ryb, jeżeli zezwolenie zobowiązuje do jego prowadzenia,**
- 3) dokonuje połowu ryb z naruszeniem art. 7 ust. 1a,**

- 4) narusza przepis art. 16 lub przepisy wydane na podstawie art. 21 pkt 4, nie oznakowując obrębu hodowlanego albo ochronnego lub niewłaściwie je oznakowując, lub nie będąc do tego uprawnionym, umieszcza takie oznakowanie lub niszczy oznakowanie obrębu hodowlanego albo ochronnego,
  - 5) wbrew obowiązкови określönemu w art. 13 ust. 2 wstępuje do obrębu hodowlanego bez uzgodnienia terminu, miejsca lub sposobu wejścia do obrębu hodowlanego z uprawnionym do rybactwa w tym obrębie albo wstępuje do obrębu hodowlanego niezgodnie z tymi uzgodnieniami,
  - 6) dokonuje połowu ryb, wykorzystując do tego sprzęt pływający niezarejestrowany lub nieoznakowany albo oznakowany niezgodnie z przepisami art. 20 ust. 2 lub art. 21 pkt 4,
  - 7) dokonuje amatorskiego połowu ryb z naruszeniem art. 20 ust. 6 podlega karze grzywny albo karze nagany.
2. Karę, o której mowa w ust. 1, wymierza się odpowiednio za usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo w popełnieniu czynu, o którym mowa w ust. 1 pkt 3–7.
  3. W razie ukarania za wykroczenia określone w ust. 1, sąd może orzec o podaniu orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości, na koszt ukaranego.
  4. W razie ukarania za wykroczenia określone w ust. 1, sąd może dodatkowo orzec, odpowiednio:
    - 1) na rzecz pokrzywdzonego:
      - a) obowiązek naprawienia szkody, na wniosek tego pokrzywdzonego, lub
      - b) uprawnionego do rybactwa nawiązkę w wysokości od pięciokrotnej do dwudziestokrotnej wartości przywłaszczonych ryb;
    - 2) przepadek rybackich narzędzi połowowych i innych przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia wykroczenia, a także przedmiotów pochodzących bezpośrednio lub pośrednio z wykroczenia, na rzecz uprawnionego do rybactwa;
    - 3) trwale odebranie karty wędkarskiej albo karty łowiectwa podwodnego bądź jej przekazanie do depozytu sądowego na okres nie krótszy niż 12 miesięcy, do czasu złożenia przez osobę ukaraną ponownego egzaminu z wynikiem pozytywnym.
  5. O orzeczeniu środka karnego, o którym mowa w ust. 4 pkt 3, sąd powiadamia właściwy organ, upoważniony do wydawania karty wędkarskiej albo karty łowiectwa podwodnego.
  6. Orzeczenie o przepadku, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, może dotyczyć również przedmiotów niestanowiących własności sprawcy.
  7. Orzekanie w sprawach określonych w ust. 1 następuje w trybie przewidzianym przepisami Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Ustawodawca w treści ww. przepisu odsyła w celu dookreślenia dyspozycji normy prawnej do niżej wymienionych przepisów ustawy:

Art. 5. Osoba dokonująca połowu ryb na rzecz uprawnionego do rybactwa jest obowiązana posiadać i okazywać na żądanie dokument stwierdzający upoważnienie uprawnionego do połowu ryb.

Art. 7.

1a. Ryby przeznaczone na przynętę mogą być wprowadzone wyłącznie do wód, z których zostały pozyskane.

2. Amatorski połów ryb może uprawiać osoba posiadająca dokument uprawniający do takiego połowu, zwany dalej „kartą wędkarską” lub „kartą łowiectwa podwodnego”, a jeżeli połów ryb odbywa się w wodach uprawnionego do rybactwa – posiadająca ponadto jego zezwolenie.

2a. Posiadanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 2, potwierdza dokument wydany w postaci papierowej lub elektronicznej przez uprawnionego do rybactwa w obwodzie rybackim określający podstawowe warunki uprawiania amatorskiego połowu ryb ustalone przez uprawnionego do rybactwa wynikające z potrzeby prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w tym obwodzie rybackim, uwzględniającej w szczególności wymiary gospodarcze, limity połowu, czas, miejsce i technikę połowu ryb. Zezwolenie może także wprowadzać warunek prowadzenia rejestru amatorskiego połowu ryb, a w przypadku wprowadzenia tego warunku – określać sposób prowadzenia tego rejestru.

Art. 13.

(...)

2. Wstęp do obrębu hodowlanego wymaga uzgodnienia z uprawnionym do rybactwa.

Art. 16. Uprawniony do rybactwa jest obowiązany oznakować obręby hodowlane i ochronne.

Art. 20.

(...)

2. Sprzęt pływający służący do połowu ryb podlega obowiązkowi oznakowania i rejestracji.

6. Amatorski połów ryb przy użyciu sprzętu pływającego, o którym mowa w ust. 2, odbywa się z zachowaniem zasad bezpieczeństwa przy uprawianiu żeglarsstwa, określonych w przepisach o żegludze śródlądowej.

Art. 21. Minister właściwy do spraw rybołówstwa, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) szczegółowe warunki uprawiania amatorskiego połowu ryb;
- 2) organizację społeczną uprawnioną do przeprowadzania egzaminów w zakresie ochrony i połowu ryb;
- 3) wzór karty wędkarskiej i karty łowiectwa podwodnego oraz wysokość opłat pobieranych za ich wydanie;
- 4) szczegółowe warunki ochrony i połowu ryb, rybackie narzędzia i urządzenia połowowe, zasady ustanawiania obwodów rybackich, obrębów hodowlanych i ochronnych, oznakowania obrębów i sprzętu pływającego służącego do połowu ryb oraz rejestracji tego sprzętu, w tym dwuliterowe oznaczenie województwa, o którym mowa w art. 20 ust. 3a.

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 27a ustawy:

- 1) podmiot – powszechny, z wyjątkiem ust. 1 pkt 4 dwóch pierwszych części zdania,
- 2) strona podmiotowa – zarówno umyślność, jak i nieumyślność zachowania sprawcy,
- 3) przedmiot ochrony – racjonalna gospodarka rybacka, zasoby ryb, bezpieczeństwo osób i mienia, należyte oznakowanie obrębów hodowlanych i ochronnych oraz sprzętu pływającego służącego do połowu ryb,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w art. 27a ustawy i wskazanych w nim przepisach prawa. Jest to wykroczenie formalne.

Art. 27b.

1. Kto:

- 1) dokonując połowu ryb, narusza zakaz określony w art. 8 ust. 1 pkt 1–5 lub 11–13,
- 2) dokonując amatorskiego połowu ryb:
  - a) używa podrywki wędkarskiej niezgodnie z art. 7 ust. 1,
  - b) narusza zakaz określony w art. 10 ust. 1 pkt 2,
  - c) narusza zakaz określony w art. 17 ust. 7,

- 3) narusza określone w art. 2 ust. 1 lub w przepisach wydanych na podstawie art. 2 ust. 2 warunki chowu, hodowli lub połowu organizmów żyjących w wodzie innych niż ryby,
  - 4) dokonuje zarybień niezgodnie z art. 4b ust. 1,
  - 5) nie stosuje się do nakazu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 lub 2,
  - 6) dokonuje połowu ryb na rzecz uprawnionego do rybactwa, nie posiadając dokumentu stwierdzającego upoważnienie, o którym mowa w art. 5,
  - 7) narusza przepis art. 20 ust. 1, 4 lub 5
podlega karze ograniczenia wolności albo karze grzywny nie niższej niż 200 zł.
2. Karę, o której mowa w ust. 1, wymierza się odpowiednio za usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo w popełnieniu czynu, o którym mowa w ust. 1.
  3. W razie ukarania za wykroczenia określone w ust. 1, sąd może orzec o podaniu orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości, na koszt ukaranego.
  4. W razie ukarania za wykroczenia określone w ust. 1, sąd może dodatkowo orzec, odpowiednio:
    - 1) na rzecz pokrzywdzonego:
      - a) obowiązek naprawienia szkody, na wniosek tego pokrzywdzonego, lub
      - b) uprawnionego do rybactwa nawiązkę w wysokości od pięciokrotnej do dwudziestokrotnej wartości przywłaszczonych ryb;
    - 2) przepadek rybackich narzędzi połowowych i innych przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia wykroczenia, a także przedmiotów pochodzących bezpośrednio lub pośrednio z wykroczenia, na rzecz uprawnionego do rybactwa;
    - 3) trwale odebranie karty wędkarskiej albo karty łowiectwa podwodnego bądź jej przekazanie do depozytu sądowego na okres nie krótszy niż 12 miesięcy, do czasu złożenia przez osobę ukaraną ponownego egzaminu z wynikiem pozytywnym.
  5. O orzeczeniu środka karnego, o którym mowa w ust. 4 pkt 3, sąd powiadamia właściwy organ, upoważniony do wydawania karty wędkarskiej albo karty łowiectwa podwodnego.
  6. Orzeczenie o przypadku, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, może dotyczyć również przedmiotów niestanowiących własności sprawcy.
  7. Orzekanie w sprawach określonych w ust. 1, następuje w trybie przewidzianym przepisami Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Ustawodawca w treści ww. przepisu odsyła w celu dookreślenia dyspozycji normy prawnej do niżej wymienionych przepisów ustawy:

Art. 8. 1. Zabrania się połowu ryb:

- 1) w wypadkach określonych przepisami o ochronie przyrody;
- 2) o wymiarach ochronnych;
- 3) w okresie ochronnym;
- 3a) z naruszeniem limitu połowu określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 21;
- 4) w odległości mniejszej niż 50 m od budowli i urządzeń hydrotechnicznych piętrzących wodę;
- 5) sieciami, wędkami lub kuszami innymi niż określone w przepisach wydanych na podstawie art. 21;
- (...)
- 11) więcej niż dwiema wędkami jednocześnie, a w wypadku ryb lososiowatych i lipieni – więcej niż jedną wędką;
- 12) wędką:
  - a) w odległości mniejszej niż 50 m od rozstawionych w wodzie narzędzi połowowych uprawnionego do rybactwa oraz oznakowanych przez uprawnionego do rybactwa krześlisk,
  - b) w odległości mniejszej niż 75 m od znaku oznaczającego dokonywanie podwodnego połowu ryb kuszą,

c) przez podnoszenie i opuszczanie przynęty w sposób ciągły, z wyjątkiem łowienia ryb pod lodem,

d) wytwarzającą w wodzie pole elektryczne;

13) kuszą:

a) ryb lososiowatych i węgorzy,

b) na szlaku żeglownym,

c) od dnia 15 października do dnia 15 maja,

d) przy użyciu specjalnych aparatów do oddychania w wodzie,

e) w odległości mniejszej niż 75 m od innych osób oraz ustawionych w wodzie narzędzi połowowych.

Art. 7. 1. Za amatorski połów ryb uważa się pozyskiwanie ryb wędką lub kuszą, przy czym dopuszcza się, w miejscu i w czasie prowadzenia połowu ryb wędką, pozyskiwanie ryb na przynętę przy użyciu podrywki wędkarskiej.

Art. 10. 1. Zabrania się:

2) wprowadzania do obrotu ryb pochodzących z amatorskiego połowu ryb.

Art. 17. 7. Zabrania się uprawiania amatorskiego połowu ryb w miejscu i w czasie wskazanym w uchwale, o której mowa w ust. 3 pkt 2.

Art. 2. 1. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio do warunków chowu, hodowli i połowu raków, minogów oraz innych organizmów żyjących w wodzie, stanowiących jej pożytki, z tym że rak błotny i rak szlachetny nie mogą być przedmiotem amatorskiego połowu.

2. Minister właściwy do spraw rybołówstwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, w drodze rozporządzenia, może określać warunki chowu, hodowli i połowu innych organizmów żyjących w wodzie, do których stosuje się odpowiednio przepisy ustawy.

Art. 4b. 1. Zarybianie wód może prowadzić:

1) uprawniony do rybactwa;

2) instytut badawczy, uczelnia, fundacja, uznana organizacja producentów ryb lub organizacja społeczna, w ramach programu badawczego lub programu ochrony i odbudowy zasobów ryb w porozumieniu z uprawnionym do rybactwa;

3) organ administracji publicznej, we współpracy z uprawnionym do rybactwa, instytutem badawczym, uczelnią, fundacją, uznaną organizacją producentów ryb lub organizacją społeczną, jeżeli utrzymanie, odtwarzanie lub poprawa stanu zasobów ryb należy do zadań organu administracji publicznej lub wynika z działań określonych w programie ochrony i odbudowy zasobów ryb;

4) dyrektor parku narodowego w celu wykonywania ochrony ryb na wodach parku narodowego.

Art. 9. 1. Ryby złowione z naruszeniem przepisów art. 8 ust. 1 pkt 1–3a, jeżeli są żywe, niezwłocznie wypuszcza się do tego samego łowiska, z zachowaniem niezbędnej staranności.

2. Jeżeli podczas jednego połowu masa ryb, wymienionych w art. 8 ust. 1 pkt 2, przekroczy 10% w razie użycia narzędzia ciągnionego, a 5% w razie użycia narzędzia stawnego – niezwłocznie wypuszcza się wszystkie ryby do tego samego łowiska, z zachowaniem niezbędnej staranności.

Art. 5. Osoba dokonująca połowu ryb na rzecz uprawnionego do rybactwa jest obowiązana posiadać i okazywać na żądanie dokument stwierdzający upoważnienie uprawnionego do połowu ryb.

Art. 20. 1. Rybackie narzędzia i urządzenia połowowe może posiadać wyłącznie:

- 1) uprawniony do rybactwa;*
- 2) osoba, o której mowa w art. 5;*
- 3) osoba prowadząca działalność gospodarczą w zakresie produkcji lub obrotu tymi narzędziami i urządzeniami;*
- 4) dyrektor parku narodowego i uprawnione przez niego osoby – w celu wykonywania ochrony ryb na wodach parku narodowego.*

4. Uprawniony do rybactwa ma obowiązek trwale oznakować narzędzia rybackie i urządzenia połowowe w sposób umożliwiający ustalenie ich właściciela.

5. Zabrania się osobom nieuprawnionym podejmowania z wody narzędzi rybackich i urządzeń połowowych.

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 27b ustawy:

- 1) podmiot – powszechny, z wyjątkiem ust. 1 pkt 6, w którym występuje podmiot indywidualny,
- 2) strona podmiotowa – zarówno umyślność, jak i nieumyślność zachowania sprawcy,
- 3) przedmiot ochrony – racjonalna gospodarka rybacka, zasoby ryb, raków i minogów, należyte oznakowanie narzędzi i urządzeń połowowych,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w art. 27a ustawy i wymienionych w tym artykule przepisach prawa; jest to wykroczenie formalne.

Art. 27c.

1. Kto:

- 1) poławia raka szlachetnego lub błotnego, nie będąc do tego uprawnionym,**
- 2) nie będąc uprawnionym do rybactwa albo osobą poławiającą na jego rzecz, poławia ryby rybackimi narzędziami lub urządzeniami połowowymi,**
- 3) narusza zakaz określony w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 4 pkt 1,**
- 4) narusza zakaz określony w art. 3i, art. 8 ust. 1 pkt 6–10 i ust. 2, art. 10 ust. 1 pkt 1, art. 11, art. 14 ust. 2 lub art. 19 ust. 1,**
- 5) nie stosuje się do nakazu, o którym mowa w art. 10 ust. 2,**
- 6) dokonuje połowu ryb niezgodnie z otrzymanym zezwoleniem, o którym mowa w art. 17 ust. 1 lub 2,**
- 7) przegradza łożysko wody płynącej sieciowymi rybackimi narzędziami połowowymi bez zezwolenia, o którym mowa w art. 17a ust. 1 lub 2, albo przegradza to łożysko niezgodnie z tym zezwoleniem**

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. W razie skazania za przestępstwa określone w ust. 1, sąd orzeka o podaniu orzeczenia o skazaniu do publicznej wiadomości, na koszt skazanego.

3. W razie skazania za przestępstwa określone w ust. 1, sąd dodatkowo orzeka, odpowiednio:

- 1) na rzecz pokrzywdzonego:**
  - a) obowiązek naprawienia szkody, na wniosek tego pokrzywdzonego, lub**
  - b) uprawnionego do rybactwa nawiązkę w wysokości od pięciokrotnej do dwudziestokrotnej wartości przywłaszczonych ryb;**
- 2) przepadek rybackich narzędzi połowowych i innych przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa, a także przedmiotów pochodzących bezpośrednio lub pośrednio z przestępstwa;**

- 3) trwale odebranie karty wędkarskiej albo karty łowiectwa podwodnego bądź jej przekazanie do depozytu sądowego na okres nie krótszy niż 12 miesięcy, do czasu złożenia przez osobę skazaną ponownego egzaminu z wynikiem pozytywnym;
  - 4) zakaz składania oferty do konkursu ofert na oddanie w użytkowanie obwodu rybackiego na okres od roku do 3 lat.
4. O orzeczeniu środka karnego, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, sąd powiadamia właściwy organ, upoważniony do wydawania karty wędkarskiej albo karty łowiectwa podwodnego.
5. Orzeczenie o przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, może dotyczyć również przedmiotów niestanowiących własności sprawcy.

Ustawodawca w treści ww. przepisu odsyła w celu dookreślenia dyspozycji normy prawnej do niżej wymienionych przepisów ustawy:

Art. 3

(...)

4. W przypadku wystąpienia negatywnego wpływu na środowisko związanego z wprowadzaniem gatunków ryb, na które nie są wymagane zezwolenia, o których mowa w ust. 1, lub przenoszeniem ryb gatunków, dla których nie określono warunków ich przenoszenia na podstawie ust. 3, minister właściwy do spraw rybołówstwa może, w drodze rozporządzenia:

- 1) wprowadzić na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo jego części zakaz wprowadzania lub przenoszenia tych ryb.

Art. 3i. Zabrania się:

- 1) wprowadzania ryb gatunku obcego, na których wprowadzenie jest wymagane zezwolenie, o którym mowa w art. 3 ust. 1, bez wymaganego zezwolenia albo wbrew warunkom określonym w tym zezwoleniu;
- 2) wprowadzania ryb z gatunków wymienionych w wykazie określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 3f pkt 1 niezgodnie z warunkami określonymi w tych przepisach, w przypadkach, gdy zezwolenie, o którym mowa w art. 3 ust. 1, nie jest wymagane;
- 3) przenoszenia ryb określonych gatunków niezgodnie z warunkami ich przenoszenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 3, jeżeli warunki te zostały określone w tych przepisach.

Art. 8. 1. Zabrania się połowu ryb:

(...)

- 6) przez wytwarzanie w wodzie pola elektrycznego charakterystycznego dla prądu zmiennego;
- 7) środkami trującymi i odurzającymi;
- 8) narzędziami kaleczącymi, z wyjątkiem sznurów hakowych, pęczków hakowych, haczyka wędki i harpuna kuszy;
- 9) materiałami wybuchowymi;
- 10) przez ich głuszenie;

2. Zabrania się pozyskiwania ikry ryb, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, oraz niszczenia ikry złożonej na tarliskach i krześliskach.

Art. 10. 1. Zabrania się:

- 1) przechowywania, posiadania, przewożenia, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu ikry i ryb złowionych lub pozyskanych z naruszeniem przepisów art. 8 i 9;

(...)

2. Osoba fizyczna lub prawna przetwarzająca lub wprowadzająca ryby do obrotu jest obowiązana posiadać dokument stwierdzający pochodzenie ryb.

Art. 11. *Zabrania się połowu ryb i raków przez wyciąganie ich z nor oraz naruszania nor.*

Art. 14.

(...)

2. *W obrębach ochronnych zabrania się połowu oraz czynności szkodliwych dla ryb, a w szczególności naruszania urządzeń tarliskowych, dna zbiornika i roślinności wodnej, uprawiania sportów motorowodnych i urządzania kąpielisk.*

Art. 17. 1. *W szczególnie uzasadnionych przypadkach, a zwłaszcza do celów zarybieniowych, hodowli, ochrony zdrowia ryb oraz do celów naukowo-badawczych, marszałek województwa może, w drodze decyzji administracyjnej, zezwalać na odstępstwo od zakazów, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2–7 i ust. 2 oraz w art. 10 ust. 1, a także na dokonywanie połowu ryb w obrębach ochronnych.*

2. *Minister właściwy do spraw środowiska w przypadkach, o których mowa w ust. 1, może, w drodze decyzji administracyjnej, zezwalać na odstępstwo od zakazu, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1.*

Art. 17a. 1. *Przegradzanie sieciowymi rybackimi narzędziami połowowymi więcej niż połowy szerokości łożyska wody płynącej jest możliwe wyłącznie na wodach niezaliczonych do wód śródlądowych żeglownych i wymaga zezwolenia starosty.*

2. *Ustawianie sieciowych rybackich narzędzi połowowych na wodach śródlądowych żeglownych na szlaku żeglownym lub w bezpośrednim jego sąsiedztwie wymaga zezwolenia starosty, wydanego w uzgodnieniu z właściwą terytorialnie administracją wód śródlądowych żeglownych oraz organem administracji żeglugi śródlądowej.*

3. *Zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, powinny określać uprawnionego do rybactwa, miejsce wystawiania narzędzi, ich rodzaj i ilość, sposób oznakowania oraz okres połowu.*

Art. 19. 1. *W wypadku wystąpienia wody poza linię brzegu, zabrania się czynienia przeszkód w jej odpływie.*

Ustawowe znamiona przestępstwa z art. 27c ustawy:

- 1) podmiot – powszechny,
- 2) strona podmiotowa – występki umyślne,
- 3) przedmiot ochrony – racjonalna gospodarka rybacka, zasoby ryb i raków, należyte oznakowanie narzędzi i urządzeń połowowych, właściwy stan obrębów ochronnych,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w art. 27 c ustawy i wymienionych w tym artykule przepisach prawa; jest to przestępstwo formalne.

Do istotnych ustawowych znamion wykroczeń i przestępstw opisanych w ustawie o rybactwie śródlądowym należą pojęcia:

1) uprawniony do rybactwa; pojęcie to zdefiniowane jest w treści art. 4 ustawy, który stanowi:

Art. 4. 1. *Do chowu, hodowli lub połowu ryb:*

1) *uprawniony jest:*

- a) *władający wodami w sztucznym zbiorniku wodnym przeznaczonym do chowu lub hodowli ryb i usytuowanym na publicznych śródlądowych wodach powierzchniowych płynących,*
- b) *właściciel albo posiadacz gruntów pod wodami stojącymi lub gruntów pod wodami, do których stosuje się odpowiednio art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą – Prawo wodne”,*

- c) właściciel albo posiadacz gruntów pod stawami rybnymi lub innymi urządzeniami w gospodarstwie rolnym przeznaczonymi do chowu lub hodowli ryb,
- 2) w obwodzie rybackim uprawniony jest organ administracji publicznej wykonujący uprawnienia właściciela wody w zakresie rybactwa śródlądowego albo osoba władająca obwodem rybackim na podstawie umowy zawartej z właściwym organem administracji publicznej na podstawie art. 13 ust. 3 albo umowy, o której mowa w art. 217 ust. 6 ustawy – Prawo wodne, zwani dalej „uprawnionymi do rybactwa”.
- 2) amatorski połów ryb;** pojęcie to ustawodawca definiuje w treści art. 7 ust. 1 ustawy, który ma następujące brzmienie:

Art. 7. 1. Za amatorski połów ryb uważa się pozyskiwanie ryb wędką lub kuszą, przy czym dopuszcza się, w miejscu i w czasie prowadzenia połowu ryb wędką, pozyskiwanie ryb na przynętę przy użyciu podrywki wędkarskiej.

Ponadto ustawodawca w treści art. 7 określa, kto może uprawiać amatorski połów ryb, tj.:

Art. 7. 2. Amatorski połów ryb może uprawiać osoba posiadająca dokument uprawniający do takiego połowu, zwany dalej „kartą wędkarską” lub „kartą łowiectwa podwodnego”, a jeżeli połów ryb odbywa się w wodach uprawnionego do rybactwa – posiadająca ponadto jego zezwolenie.

2a. Posiadanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 2, potwierdza dokument wydany w postaci papierowej lub elektronicznej przez uprawnionego do rybactwa w obwodzie rybackim określający podstawowe warunki uprawiania amatorskiego połowu ryb ustalone przez uprawnionego do rybactwa wynikające z potrzeby prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w tym obwodzie rybackim, uwzględniającej w szczególności wymiary gospodarcze, limity połowu, czas, miejsce i technikę połowu ryb. Zezwolenie może także wprowadzać warunek prowadzenia rejestru amatorskiego połowu ryb, a w przypadku wprowadzenia tego warunku – określać sposób prowadzenia tego rejestru.

3. Z obowiązku posiadania karty wędkarskiej są zwolnione osoby do lat 14, z tym że mogą one uprawiać amatorski połów ryb wyłącznie pod opieką osoby pełnoletniej posiadającej taką kartę.

4. Z obowiązku posiadania karty wędkarskiej lub karty łowiectwa podwodnego są zwolnieni cudzoziemcy czasowo przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, posiadający zezwolenie, o którym mowa w ust. 2. Z obowiązku tego są także zwolnione osoby uprawiające amatorski połów ryb w wodach znajdujących się w obiektach przeznaczonych do chowu lub hodowli ryb, jeżeli uzyskały od uprawnionego do rybactwa zezwolenie na połów w tych wodach.

5. Kartę wędkarską oraz kartę łowiectwa podwodnego wydaje starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania zainteresowanej osoby, która złożyła z wynikiem pozytywnym egzamin ze znajomości zasad i warunków ochrony i połowu ryb przed komisją egzaminacyjną, o której mowa w ust. 7a. Z obowiązku składania egzaminu są zwolnione osoby posiadające średnie lub wyższe wykształcenie z zakresu rybactwa.

6. Kartę wędkarską wydaje się osobie, która ukończyła 14 lat. Kartę łowiectwa podwodnego wydaje się osobie, która ukończyła 18 lat.

W treści ustawy, m.in. w przepisach karnych ustawodawca odsyła do rozporządzenia wydanego na podstawie art. 2 ust. 2 i art. 21 ustawy, aktualnie jest to rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 listopada 2001 r. w sprawie połowu ryb oraz chowu, hodowli i połowu innych organizmów żyjących w wodzie (Dz.U. Nr 138, poz. 1559).

Zatem w rozporządzeniu znajdują się także, na podstawie normy odsyłającej, znamiona wyżej wymienionych wykroczeń i przestępstw.

5. Wykroczenia i przestępstwa z ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2015 r. poz. 2168, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie w treści art. 51 penalizuje wykroczenie, zaś w treści art. 52 i 53 przestępstwa. Do ścigania wykroczeń i przestępstw w zakresie łowiectwa uprawnieni są przede wszystkim strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej. Policja także zwalcza przestępstwa i wykroczenia z ww. ustawy. Ustawowe znamiona ww. czynów zabronionych są często dookreślone w treści ustawy i przepisach wykonawczych. Ustawa – Prawo łowieckie odnosi się jedynie do zwierzyny, inaczej mówiąc zwierząt łownych, wskazanych w przepisach rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. Nr. 45, poz. 433)

Poniżej zacytowano treść przepisów karnych, zaś w celu sprecyzowania ustawowych znamion w nawiasach podano artykuły z ustawy (istotne artykuły poniżej przepisu karnego zacytowano) oraz tytuł wykonawczego aktu prawnego – rozporządzenia, który szczegółowo reguluje dane zagadnienie. Ponadto warto zapoznać się z przepisami ogólnymi ustawy, które określają cele łowiectwa oraz z definicjami ustawowymi zawartymi w treści art. 4.

Przepis art. 4 ustawy wprowadza dwa kluczowe pojęcia istotne dla opisu ustawowych znamion, to jest pojęcie polowania i kłusownictwa.

Polowanie oznacza:

- 1) tropienie, strzelanie z myśliwskiej broni palnej, łowienie sposobami dozwolonymi zwierzyny żywej,
- 2) łowienie zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska
zmierające do wejścia w jej posiadanie.

Kłusownictwo oznacza działanie zmierzające do wejścia w posiadanie zwierzyny w sposób niebędący polowaniem albo z naruszeniem warunków dopuszczalności polowania.

Art. 51.

1. Kto:

- 1) **strzela do zwierzyny w odległości mniejszej niż 500 m od miejsca zebrań publicznych w czasie ich trwania lub w odległości mniejszej niż 100 m od zabudowań mieszkalnych,**
  - 2) **wybiera jaja, pisklęta, niszczy gniazda ptaków łownych lub niszczy ich lęgowiska,**
  - 3) **przetrzymuje zwierzynę bez odpowiedniego zezwolenia (art. 9 ust. 2 ustawy),**
  - 4) **niszczy nory i lęgowiska zwierząt łownych,**
  - 5) **niszczy urządzenia łowieckie, wybiera karmę lub sól z lizawek,**
  - 6) **poluje, nie posiadając przy sobie wymaganych dokumentów (art. 42 i 42a ustawy),**
  - 7) **wbrew przepisom art. 42b ust. 2 nie dokonuje wymaganych wpisów w upoważnieniu do wykonywania polowania indywidualnego podlega karze grzywny.**
2. **W przypadkach określonych w ust. 1 orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.**

Art. 42. 1. Polowanie może być wykonywane przez członków Polskiego Związku Łowieckiego lub cudzoziemców, o których mowa w art. 42a ust. 1, za zgodą dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego.

2. Podczas polowania uprawniony do jego wykonywania zobowiązany jest posiadać:

- 1) *legitymację członkowską Polskiego Związku Łowieckiego. Wymóg ten nie dotyczy cudzoziemców wymienionych w art. 42a ust. 1 i art. 43 ust. 1;*

2) pozwolenie na posiadanie broni myśliwskiej lub inny dokument uprawniający do jej posiadania, jeżeli wykonuje polowanie za pomocą broni przeznaczonej do celów łowieckich;

3) zezwolenie ministra właściwego do spraw środowiska na łowienie zwierzyny przy użyciu ptaka łowczego, jeżeli wykonuje polowanie przy pomocy ptaków łowczych.

3. Wyróżnia się trzy rodzaje uprawnień do wykonywania polowania:

1) podstawowe – uprawniające do odstrzału zwierząt łownych, z wyjątkiem samców zwierzyny płowej;

2) selekcyjonerskie – uprawniające do odstrzału wszystkich zwierząt łownych;

3) sokolnicze – uprawniające do łowienia zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych.

4. Warunkiem uzyskania uprawnień do wykonywania polowania, o których mowa w ust. 3 pkt 1, jest:

1) odbycie rocznego stażu w kole łowieckim lub ośrodku hodowli zwierzyny;

2) odbycie szkolenia przeprowadzonego przez Polski Związek Łowiecki;

3) złożenie, z wynikiem pozytywnym, egzaminu przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Polski Związek Łowiecki.

5. Z odbycia stażu, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, zwolnieni są:

1) osoby posiadające wyższe lub średnie wykształcenie leśne;

2) osoby posiadające inne wyższe wykształcenie o specjalności łowieckiej;

3) strażnicy łowieccy pełniący swe funkcje przez okres nie krótszy niż 2 lata;

4) cudzoziemcy oraz obywatele polscy, którzy przebywają z zamiarem stałego pobytu za granicą, jeżeli posiadają aktualne uprawnienia do wykonywania polowania w innym państwie;

5) osoby, które uprzednio utraciły członkostwo w Polskim Związku Łowieckim.

6. Warunkiem uzyskania uprawnień, o których mowa w ust. 3 pkt 2, jest:

1) posiadanie uprawnień podstawowych przez co najmniej 3 lata;

2) odbycie szkolenia przeprowadzonego przez Polski Związek Łowiecki;

3) złożenie egzaminu, z wynikiem pozytywnym, przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Polski Związek Łowiecki.

7. Warunkiem uzyskania uprawnień, o których mowa w ust. 3 pkt 3, jest:

1) posiadanie uprawnień podstawowych;

2) odbycie szkolenia przeprowadzonego przez Polski Związek Łowiecki;

3) złożenie egzaminu, z wynikiem pozytywnym, przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Polski Związek Łowiecki.

8. Do wykonywania polowania indywidualnego jest wymagane, poza dokumentami określonymi w ust. 2, pisemne upoważnienie wydane przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego.

9. Polski Związek Łowiecki ustala wysokość opłat za szkolenie i egzaminowanie, uwzględniając poniesione koszty.

10. Uprawnienia do wykonywania polowania wygasają, o ile zainteresowany w okresie 5 lat od ich nabycia nie uzyskał członkostwa Polskiego Związku Łowieckiego lub też po upływie 5 lat od ustania członkostwa w Polskim Związku Łowieckim.

11. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb wydawania zezwoleń na łowienie zwierzyny przy użyciu ptaków łowczych, kierując się potrzebą podtrzymania polskich zwyczajów i tradycji sokolniczych.

Art. 42a. 1. Uprawnienia do wykonywania polowania posiadają także obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej, jeżeli posiadają uprawnienia do wykonywania polowania w państwie członkowskim Unii Europejskiej i złożą egzamin uzupełniający w języku polskim przed komisją, o której mowa w art. 42 ust. 4 pkt 3, ust. 6 pkt 3 i ust. 7 pkt 3, z obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej przepisów dotyczących zasad i warunków wykonywania polowania, a także listy gatunków zwierząt łownych oraz okresów polowań na te zwierzęta, a w przypadku uprawnień selekcyjonerskich także zasad selekcji populacyjnej i osobniczej zwierzyny płowej.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 5 lat od dnia egzaminu.

Art. 42b. 1. *Termin rozpoczęcia i zakończenia polowania indywidualnego oraz ilość i gatunek pozyskanej zwierzyny podlega wpisowi w książce ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym, którą zobowiązani są posiadać dla każdego obwodu dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich.*

2. W przypadku pozyskania zwierzyny na polowaniu indywidualnym myśliwy jest zobowiązany odnotować ten fakt w posiadany upoważnieniu do wykonywania polowania indywidualnego:

- 1) w odniesieniu do zwierzyny grubej – przed podjęciem czynności transportowych;*
- 2) w odniesieniu do zwierzyny drobnej – niezwłocznie po zakończeniu polowania.*

3. Za dokonanie wpisu, o którym mowa w ust. 1, odpowiedzialny jest myśliwy wykonujący polowanie.

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 51 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – bezpieczeństwo osób postronnych w czasie trwania polowania, zagwarantowanie zwierzętom należytego bytowania w środowisku dla nich przeznaczonym, porządek umożliwiający uprawnionym organom dokonanie niezbędnego sprawdzenia, czy polowaniem zajmuje się osoba do tego upoważniona,
- 2) podmiot wykroczenia – powszechny, z wyjątkiem pkt 1 6 i 7, gdyż sprawcą może być tylko myśliwy),
- 3) strona podmiotowa wykroczenia – wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 51 ustawy; jest to wykroczenie formalne z wyjątkiem pkt 5 – materialne (niszczenie urządzeń łowieckich).

Art. 52. Kto:

- 1) gromadzi, posiada, wytwarza, przechowuje lub wprowadza do obrotu narzędzia i urządzenia przeznaczone do kłusownictwa,**
- 2) wchodzi w posiadanie bezprawnie pozyskanej tuszy lub trofeów zwierząt łownych,**
- 3) narusza zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 4,**
- 4) hoduje lub utrzymuje bez zezwolenia charty rasowe lub ich mieszańce,**
- 5) sprawując zarząd z ramienia dzierżawcy, a w obwodach niewydzierżawionych z ramienia zarządcy, zezwala na polowanie osobie nieuprawnionej do wykonywania polowania lub na przekroczenie zatwierdzonego w planie łowieckim pozyskania zwierzyny,**
- 6) pozyskuje zwierzynę innego gatunku, innej płci lub w większej liczbie, niż przewiduje upoważnienie wydane przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.**

Ustawowe znamiona przestępstwa z art. 52 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – ochrona zwierząt łownych (zwierzyny) i racjonalna gospodarka populacjami zwierząt łownych,
- 2) podmiot przestępstwa – powszechny, z wyjątkiem pkt 5 (sprawcą może być osoba sprawująca zarząd w obwodzie łowieckim) i pkt 6 (sprawcą może być osoba mająca upoważnienie do pozyskania zwierzyny),
- 3) strona podmiotowa przestępstwa – występpek umyślny,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 52 ustawy; jest to przestępstwo formalne.

Art. 53. Kto:

- 1) **poluje na przelotne ptactwo łowne na wybrzeżu morskim w pasie 3000 m od brzegu w głąb morza lub 5000 m w głąb lądu,**
- 2) **poluje z chartami lub ich mieszającami,**
- 3) **poluje w czasie ochronnym** (*rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne oraz art. 44 ustawy*).
- 4) **poluje, nie posiadając uprawnień do polowania** (*art. 42, 42a i 43 ust. 1 ustawy*),
- 5) **wchodzi w posiadanie zwierzyny za pomocą broni i amunicji innej niż myśliwska, środków i materiałów wybuchowych, trucizn, karmy o właściwościach odurzających, sztucznego światła, lepów, wnyków, żelaz, dolów, samostrzałów lub rozkopywania nor i innych niedozwolonych środków,**
- 6) **nie będąc uprawnionym do polowania, wchodzi w posiadanie zwierzyny podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.**

Ustawowe znamiona przestępstwa z art. 53 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – ochrona zwierząt łownych (zwierzyny) i racjonalna gospodarka populacjami zwierząt łownych,
- 2) podmiot przestępstwa – powszechny,
- 3) strona podmiotowa przestępstwa – występpek umyślny,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 53; jest to przestępstwo formalne, z wyjątkiem pkt 5 i 6 – materialne.

6. Wybrane wykroczenie z ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1121)

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne w treści art. 194 penalizuje wykroczenie. Do ścigania ww. wykroczenia z tej ustawy uprawnieni są funkcjonariusze Policji. Dla zaistnienia wykroczenia wystarczy, jeśli jego sprawca dopuści się choćby jednego z czynów określonych w pkt 1–15 art. 194 ustawy.

Poniżej zacytowano treść art. 194 z rozdziału IX – Przepisy karne. Ponadto warto zapoznać się z przepisami ogólnymi ustawy, a zwłaszcza z definicjami ustawowymi.

Art. 194. Kto:

- 1) **zmienia stan wody na gruncie** (*art. 29 ustawy*),
- 2) **grodzi nieruchomości przyległe do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu** (*art. 27 ustawy*),
- 3) **nie przekazuje danych niezbędnych do prowadzenia katastru wodnego,**
- 4) **nie stosuje się do zakazów, o których mowa w art. 39, art. 40 ust. 1 i art. 88n ust. 3a,**
- 5) **rozcieńcza ścieki wodą w celu uzyskania ich stanu i składu zgodnego z przepisami,**
- 6) **wykorzystuje ścieki w sposób niezgodny z ustawą,**
- 7) **nie zapewnia ochrony wód przed zanieczyszczeniem zgodnie z wymaganiami, o których mowa w art. 42,**
- 8) **nie usuwa ścieków ze statku do urządzenia odbiorczego na lądzie,**
- 9) **nie stosuje koniecznego sposobu lub rodzaju upraw rolnych oraz leśnych w pasie gruntu przylegającym do linii brzegu,**
- 10) **nie oznacza granic terenu ochrony bezpośredniej i ochrony pośredniej ujęcia wody,**
- 11) **nie stosuje się do zakazów, nakazów i ograniczeń obowiązujących w strefie ochronnej ujęcia wody albo w strefie ochronnej urządzeń pomiarowych,**
- 12) **niszczy, uszkadza, przemieszcza oznakowanie stref ochronnych ujęć wód albo stref ochronnych urządzeń pomiarowych służb państwowych,**

- 13) wykonuje na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią roboty lub czynności utrudniające ochronę przed powodzią, zwiększające zagrożenie powodziowe lub zanieczyszczające wody,
- 14) przemieszcza bez upoważnienia urządzenia pomiarowe służb państwowych,
- 15) udostępnia osobom trzecim informacje, o których mowa w art. 110 ust. 3 i 4, w celu wykorzystania ich do celów komercyjnych
– podlega karze grzywny.

Art. 194 ustawy odsyła do art. 39, art. 40 ust. 1 i art. 88n ust. 3a ustawy o następujących treściach:

Art. 39. 1. Zabrania się wprowadzania ścieków:

- 1) bezpośrednio do wód podziemnych;
  - 2) do wód:
    - a) powierzchniowych, jeżeli byłoby to sprzeczne z warunkami wynikającymi z istniejących form ochrony przyrody, utworzonych stref ochrony zwierząt łownych albo ostoi na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a także stref ochronnych oraz obszarów ochronnych ustanowionych na podstawie art. 58 i art. 60,
    - b) powierzchniowych w obrębie kąpielisk, plaż publicznych nad wodami oraz w odległości mniejszej niż 1 kilometr od ich granic,
    - c) stojących,
    - d) jezior oraz do ich dopływów, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż 24 godziny;
  - 3) do ziemi:
    - a) jeżeli byłoby to sprzeczne z warunkami wynikającymi z istniejących form ochrony przyrody, utworzonych stref ochrony zwierząt łownych albo ostoi na podstawie ustawy o ochronie przyrody, a także stref ochronnych oraz obszarów ochronnych ustanowionych na podstawie art. 58 i 60,
    - b) zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1, jeżeli byłoby to niezgodne z warunkami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3,
    - c) w pasie technicznym, o którym mowa w art. 23,
    - d) jeżeli stopień oczyszczania ścieków lub miąższość utworów skalnych nad zwierciadłem wód podziemnych nie stanowi zabezpieczenia tych wód przed zanieczyszczeniem,
    - e) w odległości mniejszej niż 1 kilometr od granic kąpielisk oraz plaż publicznych nad wodami.
2. Dopuszcza się wprowadzanie:
- 1) wód opadowych lub roztopowych, wód z przelewów kanalizacji deszczowej oraz wód chłodniczych do wód powierzchniowych lub do ziemi, w odległości mniejszej niż 1 kilometr od granic kąpielisk i plaż publicznych nad wodami,
  - 2) wód opadowych lub roztopowych do jezior oraz do ich dopływów, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż 24 godziny,
  - 3) wód chłodniczych, których temperatura nie przekracza $+26^{\circ}\text{C}$ albo naturalnej temperatury wody, do jezior oraz do ich dopływów, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż 24 godziny,
  - 4) ścieków, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. b, jeżeli jest to zgodne z warunkami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3
o ile organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego ustali, że takie dopuszczenie nie koliduje z utrzymaniem dobrego stanu wód lub wymaganiami jakościowymi dla wód.

3. Dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, zwolnić od zakazu wprowadzania do ziemi, w odległości mniejszej niż 1 kilometr od granic kąpielisk oraz plaż publicznych nad wodami, ścieków innych niż wymienione w ust. 2 pkt 1, jeżeli wystąpi istotna potrzeba ekonomiczna lub społeczna, a zwolnienie nie spowoduje zagrożenia dla jakości wód.

Art. 40. 1. Zabrania się:

- 1) wprowadzania do wód odpadów, w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, z późn. zm.), oraz ciekłych odchodów zwierzęcych;
- 2) splawiania do wód śniegu wywożonego z terenów zanieczyszczonych, a w szczególności z centrów miast, terenów przemysłowych, terenów składowych, baz transportowych, dróg o dużym natężeniu ruchu wraz z parkingami, oraz jego składowania na terenach położonych między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu wody lub w odległości mniejszej niż 50 m od linii brzegu wody;
- 3) lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania;
- 4) mycia pojazdów w wodach powierzchniowych oraz nad brzegami tych wód;
- 5) pobierania z wód powierzchniowych wody bezpośrednio do opryskiwaczy rolniczych oraz ich mycia w tych wodach;
- 6) używania farb produkowanych na bazie związków organiczno-cynowych (TBT) do konserwacji technicznych konstrukcji podwodnych.

Art. 88n.

(...)

3a. W przypadku gdy zagrożona jest szczelność lub stabilność wałów przeciwpowodziowych oraz w razie wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność ograniczenia możliwości poruszania się po wałach, jak również w razie konieczności wykonania prac związanych z konserwacją lub remontem wałów przeciwpowodziowych właściciel lub zarządca wału przeciwpowodziowego wprowadza czasowy zakaz poruszania się po wałach przeciwpowodziowych.

Art. 110.

(...)

3. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej jest obowiązany udostępniać nieodpłatnie informacje o stanie atmosfery i hydrosfery, przetwarzane w wyniku realizacji standardowych procedur, organom władzy publicznej oraz właścicielom wód lub działającym w ich imieniu zarządcom, jak również uczelniom, instytutom badawczym oraz jednostkom naukowym Polskiej Akademii Nauk na potrzeby badań naukowych i dydaktycznych.

4. Państwowy Instytut Geologiczny jest obowiązany udostępniać nieodpłatnie zebrane informacje o stanie zasobów wód podziemnych, przetwarzane w wyniku realizacji standardowych procedur, organom władzy publicznej, jak również uczelniom, instytutom badawczym oraz jednostkom naukowym Państwowej Akademii Nauk na potrzeby badań naukowych i dydaktycznych.

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 194 ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – zagwarantowanie pełnej ochrony wymaganego stanu wód,
- 2) podmiot wykroczenia – powszechny, z wyj. pkt. 3, 8, 10 i 15, gdzie występuje podmiot indywidualny,
- 3) strona podmiotowa wykroczenia – wykroczenie można popełnić umyślnie albo nieumyślnie,

4) strona przedmiotowa – zachowania opisane w treści art. 194 ustawy. Jest to wykroczenie formalne.

7. Wybrane wykroczenie z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2016 r. poz. 487, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w rozdziale 3 zawiera przepisy karne typizujące ustawowe znamiona przestępstw – w art. 43 i wykroczeń – w art. 43¹, 44 i 45, których szczegółową charakterystykę przewiduje program szkolenia zawodowego podstawowego, z tego też względu w niniejszym opracowaniu, mając na uwadze temat programu, jedynie przypomniano znamiona wykroczenia z art. 43¹, które godzi m.in. w porządek na terenach przyrodnych.

W treści art. 46 ust. 1 znajduje się definicja ustawowa pojęcia napój alkoholowy. Zgodnie z treścią tego artykułu „Napojem alkoholowym w rozumieniu niniejszej ustawy jest produkt przeznaczony do spożycia zawierający alkohol etylowy pochodzenia rolniczego w stężeniu przekraczającym 0,5% objętościowych alkoholu”.

Poniżej zacytowano treść art. 43¹ rozdziału 3 przepisów karnych, zaś drukiem tzw. kursywą podano artykuł 14 z ustawy określający miejsca objęte zakazem spożywania, których znajomość jest niezbędna w celu poznania ustawowych znamion wykroczenia.

Art. 43¹.

- 1. Kto spożywa napoje alkoholowe wbrew zakazom określonym w art. 14 ust. 1 i 2a–6 albo nabywa lub spożywa napoje alkoholowe w miejscach nielegalnej sprzedaży, albo spożywa napoje alkoholowe przyniesione przez siebie lub inną osobę w miejscach wyznaczonych do ich sprzedaży lub podawania, podlega karze grzywny.**
- 2. Usiłowanie wykroczenia określonego w ust. 1 jest karalne.**
- 3. W razie popelnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec przepadek napojów alkoholowych, chociażby nie były własnością sprawcy.**

Art. 14. 1. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych:

- 1) na terenie szkół oraz innych zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych i domów studenckich;*
- 2) na terenie zakładów pracy oraz miejsc zbiorowego żywienia pracowników;*
- 3) w miejscach i czasie masowych zgromadzeń;*
- 4) w środkach i obiektach komunikacji publicznej, z wyjątkiem wagonów restauracyjnych i bufetów w pociągach, w których dopuszcza się sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów alkoholowych do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwa;*
- 5) (uchylony);*
- 6) w obiektach zajmowanych przez organy wojskowe i spraw wewnętrznych, jak również w rejonie obiektów koszarowych i zakwaterowania przejściowego jednostek wojskowych.*
  - 1a. (uchylony).*
  - 2. (uchylony).*
    - 2a. Zabrania się spożywania napojów alkoholowych na ulicach, placach i w parkach, z wyjątkiem miejsc przeznaczonych do ich spożycia na miejscu, w punktach sprzedaży tych napojów.*
  - 3. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu w ośrodkach szkoleniowych.*
  - 4. Zabrania się sprzedaży i podawania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu w domach wypoczynkowych.*

5. Sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu może się odbywać na imprezach na otwartym powietrzu tylko za zezwoleniem i tylko w miejscach do tego wyznaczonych.

6. W innych niewymienionych miejscach, obiektach lub na określonych obszarach gminy, ze względu na ich charakter, rada gminy może wprowadzić czasowy lub stały zakaz sprzedaży, podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych.

7. Minister właściwy do spraw transportu oraz minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, w drodze rozporządzenia, określą zasady i warunki sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na morskich statkach handlowych w żegludze międzynarodowej, w pociągach i samolotach komunikacji międzynarodowej oraz w międzynarodowych portach morskich i lotniczych.

8. Minister właściwy do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, wypadki i okoliczności, w których, uwzględniając zwyczaje międzynarodowe, dopuszczalne jest podawanie i spożywanie nieznacznej ilości napojów alkoholowych.

Ustawowe znamiona wykroczenia z art. 43¹ ustawy:

- 1) przedmiot ochrony – zagwarantowanie spożywania napojów alkoholowych zgodnie z wymogami określonymi w ustawie,
- 2) podmiot wykroczenia – powszechny,
- 3) strona podmiotowa wykroczenia – wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie,
- 4) strona przedmiotowa – zachowania polegające na naruszeniu chociażby jednego z wymienionych zakazów wskazanych w art. 43¹ ustawy; jest to wykroczenie formalne.

SŁOWNIK POJĘĆ USTAWOWYCH

Stan po użyciu alkoholu – zachodzi wtedy, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi lub prowadzi do stężenia we krwi od 0,2‰ do 0,5‰ alkoholu, albo obecności w wydychanym powietrzu od 0,1 mg do 0,25 mg alkoholu w 1 dm³.

Stan nietrzeźwości art. 115 § 16 kk – stan nietrzeźwości zachodzi wtedy, gdy zawartość alkoholu we krwi przekracza 0,5‰, albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość lub zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu przekracza 0,25 mg/dm³ lub prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość.

Podobnie działający środek (do alkoholu) należy interpretować jako środek odurzający lub substancja psychotropowa w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224). Środkami podobnie działającymi są środki pochodzenia naturalnego jak i syntetycznego oddziałujące na ośrodkowy układ nerwowy i powodujący osłabienie sprawności psychomotorycznej (w szczególności środki odurzające i substancje psychotropowe).

Akty prawne

- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2015 r. poz. 1094, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 652, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2017 r. poz. 788).
- Ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2015 r. poz. 2168, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1260).
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 r. poz. 856, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1458, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1121).
- Ustawa z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz. U. z 2016 r. poz. 66, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2017 r. poz. 859, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 656).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. Nr. 45, poz. 433).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 marca 2005 r. w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne (Dz. U. Nr 48, poz. 459).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie uprawnień do wykonywania polowania (Dz. U. z 2010 r. Nr 3, poz. 19).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 marca 2012 r. w sprawie sposobu oznakowania i zabezpieczenia obszarów wodnych oraz wzorów znaków zakazu, nakazu oraz znaków informacyjnych i flag (Dz. U. poz 286).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 listopada 2001 r. w sprawie połowu ryb oraz chowu, hodowli i połowu innych organizmów żyjących w wodzie (Dz. U. Nr 138, poz. 1559).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie przepisów żeglugowych na śródlądowych drogach wodnych, które m.in. wprowadza wzory znaków żeglugowych (Dz. U. Nr 212, poz. 2072).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 5 listopada 2010 r. w sprawie wymagań technicznych i wyposażenia statków żeglugi śródlądowej oraz upoważnienia podmiotów do wykonywania przeglądów technicznych statków (Dz. U. Nr 216, poz. 1423).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 listopada 2004 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych i składu załóg statków żeglugi śródlądowej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1686).

Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 9 kwietnia 2013 r. w sprawie uprawiania turystyki wodnej (Dz. U. poz. 460).

Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 8 listopada 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa przy uprawianiu turystyki wodnej (Dz. U. poz. 1366).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 21 maja 2003 r. w sprawie warunków gromadzenia, przechowywania i usuwania odpadów i ścieków ze statków żeglugi śródlądowej (Dz. U. Nr 104 poz. 973).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie pilotażu na śródlądowych drogach wodnych (Dz.U. z 2003 r. Nr 5, poz. 53).

Bibliografia

Grzegorzyczyk T., Gubiński A., *Prawo wykroczeń*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997.

Kasicki G., Wiśniewski A., *Kodeks wykroczeń z komentarzem*, C.F. Müller Lex Utilis, Warszawa 2002.

Kotowski W., Kurzypa B., *Wykroczenia pozakodeksowe. Komentarz*, LexisNexis Warszawa 2008.

Marek A., *Prawo wykroczeń (materialne i procesowe)*, wyd. 6, C.H. BECK, Warszawa 2008.

sip.legalis.pl

www.e-omega.lex.pl